DRAUGAS
ANTROJI DALIS
Šeštadienis, rugp. 30, 1952

MOKSLAS ★ MENAS LITERATŪRA

MIDWEST INTER-LIBRARY CENTER CHICAGO

DRAUGAS
PART TWO
Saturday, Aug. 30, 1952

Pasikalbjimas su J. Vaičiūnienė

VLADAS BŪTĖNAS, Cicero, Ill.

Poetės J. Augustaitytės Vaičiūnienės, autorės eilėraščių rinkinių "Po baltu nuometu" (1931 m.) ir "Skeveldros" (1946 m.), naująjį poezijos rinkinį "Žvaigždėtos naktys" neseniai išleido Chicagos skautininkių draugovė. Ta proga aplankiau kaimynystėje gyvenančią rašytoją, geisdamas pasikalbėti literatūrinėmis temomis, kad jos pareikštas mintis išgirstų ir plačioji lietuviškoji visuomenė. Poetė susiradusi sau laikiną vietelę Ciceroje, vienų medinių namų trečiajam augšte. Aplinka tyki, kambaryje, pamatęs knygas, spaudą ir rankraščius, žmogus tuojau pajunti ramybę ir kūrybinę nuotaiką.

— Įdomu, ar šį rinkinį kurdama Poete visą laiką turėjot tokį ramų kampelį, kaip čia? — paklausiau.

— Oi ne. Kaip matyti iš eilėraščių metrikų, nemažai jų parašyta dar Vokietijoj. Tada teko gyventi rūsyje, viename kambaryje su trimis šeimomis. Sąlygos buvo nekokios. Vėliau, Hanau įsikūriau vadinamoj "jaučio troboj", tokiam kambarėly kampe garažo. Vienumoje buvo geriau. Nors tremtyje visą laiką teko dirbti gimnazijos mokytojos darbą, bet rasdavosi laisvo laiko ir kūrybai. Dabar, dirbant fizinį darbą saldainių fabrike, kūrybai laikas tegali būti nutrauktas tik nuo poilsio. Kartais gimsta tikrai puikių idėjų ar minčių, bet nebebūna jau jėgų.

— Bet Jūs kūryboje taip savon žemėn atsirėmusi? —

— **Esu įsitikinusi, kad tik tie kūriniai gali turėti vertės, kurie atsiremia į savo kraštą, kurie persunkti to krašto dvasia ir gyvenimu.** Ir tas savojo krašto vertinimas man yra įgimtas. Galbūt todėl, kad nemaža laiko praleidau kaime, bendravau su kaimo žmonėmis, dalinausi jų vargais, kurie dabar atrodo daug lengvesni buvo, negu šiandieniniai.

Kalbant apie anuos saldžius savojo krašto vargus, prisiminė praleistos dienos tėvynėje ir, rodos, iš paties kraujo ištryško ilgas klausimas: — Poete, Tamsta savo lyrikoje mus nuvedate į Lietuvos piliakalnius, atveriat mistikos gaubiamas jų gelmes, pažadinat senųjų vaidilų kankles, — tuos didingus senovės aidus, iš kurių stiprybę semdamosios išaugo N. Lietuvos sūnų ir dukterų šauniosios kartos. Tamstos posmuose radęs šiltų kibirkščių, tėvynės nelaimės dienose dar labiau įaudrinusių jos meilės ugnį, noriu paklausti: o ką pasakysit apie tą kartą, kuri išaugo ir subrendo Vokietijoj ar užjūry? Ar lietuviškas poezijos žodis jiems dar daro kokių įtakų?

— Turėjau ir turiu galvoje jaunimą. Mums reikia visomis priemonėmis jiems Lietuvos vaizdus kelti. Ypač poezijoje rastas žodis ar vaizdas daug giliau įsminga, negu prozos raštuose ar gyvojoj kalboj. Todėl ypač stengiausi ieškoti temų iš Lietuvos istorijos, gamtos ir gyvenimo. Žinau, kad dar Vokietijoj jaunimas mano kūriniais domėjosi. Ir jaučiuosi laiminga. Moksliniai veikalai nevisuomet jaunimo mėgiami ar atsibosta, o vaizdinė grožinė literatūra savo forma ir turiniu gali juos patraukti.

— Kokius poetinius puošmenis naudojat?

— Tokius, kurie tinkamiausi vaizdui išreikšti. Vengiu daug žodiškumo. Stengiuosi vaizdą sudaryti paprastais žodžiais, vartojamais gyvais sakiniais.

— Įdomu išgirsti Jūsų, kaip mūsų poezijos veteranės, nuomonę ir apie jauniausiuosius poetus: — kuria link šuka jauniausioji mūsų poetų karta ir ar laiminat jų pasirinktus kelius?

— Kiekvieną pradedantį laiminu ir manau, kad savo kelią suras. Iš jaunųjų poetų, susibūrusių "Žemėje", ypač vertinu Kazį Bradūną, kuris suradęs savąjį kelią ir kurio poezija taip atsirėmusi į savo kraštą ir žemę. Kitų darbus taip pat tenka pagirti, ir neabejoju, kad jie, suradę savo tikrąjį kelią, duos tikrai vertingų kūrinių. Juk rašytojo skalė didelė ir plati. Linkėtina, kad visi poetai kūryboje atsiremtų į savo žemę ir į tarptautinius vandenis, kaip kad Čiurlionis, įplauktų su baltomis lietuviškos drobės burėmis. Tada jie pasitarnaus ir savo kraštui, ir galbūt prisidės prie tėvynės išlaisvinimo.

Nors Poetė gerokai išvargsta fiziniam darbe, bet plunksnos nemeta. Kai banaliai paklausiau apie ateities planus, atsakymo susilaukiau tikrai džiugaus:

— Noriu baigti galutinai pertvarkyti ir išleisti dar iš Lietuvos atsivežtus poezijos rinkinius: "Laukų giesmės", dar Lietuvoj pradėta spausdinti "Vaidilutės" žurnalo, bet dėl bolševikų okupacijos nebesuspėtą išleisti ir kitą rinkinį "Vakarėjant". Dar stovi plačios apimties drama ir susidarytų naujausiųjų eilėraščių rinkinys.

Baigdama Poetė pridūrė:

— Jei šios knygos pasirodymas turės prasmės, tai dėkui Chicagos skautininkių draugovei, kuri savo lėšomis (o skautininkių skaičius nedidelis, rodos, apie 20) knygą išleido. Tai dovana man ir pavyzdys bei paskatinimas turtingesnėms už skautininkes organizacijoms, draugijoms, kaip galima pasitarnauti savajai kultūrai. Skautininkėms didelis ačiū! Taip pat padėka seselėms Vargdienėms, Putname, kruopščiai ir gražiai atlikusioms spaudos darbą palyginus už nedidelį atlyginimą, — baigė poetė J. Augustaitytė Vaičiūnienė.

Kai palikau ramybe ir kūrybine nuotaika dvelkiantį Poetės butą, gatvėmis skriejo auto mašinos, švietė vitrinos, reklamos, pro šalį skubėjo žmonės, besirūpiną gyvenimu, materialinėmis vertybėmis. O ten vienumoje liko žmogus, besisielojąs savo tauta, jos žmonėmis ir ypač jaunimu, ir su plunksna rankoje kuriąs dvasines vertybes, kad jų žadinami ir puoselėjami su Poete kartotumėm:

Nors paskutinį vandenį išgertų
Įbridus saulė į marias,
Su troškulio indu keliausiu
Į tėviškės lankas žalias.

VL. VIJEIKIS
Iliustracija
J. Augustaitytės — Vaičiūnienės knygai "Žvaigždėtos naktys"

RAŠYTOJA VAIČIŪNIENĖ SU SKAUTININKĖMIS

Iš kairės į dešinę: stovi pask. E. Žiobrienė, sktn. Z. Juškevičienė, klūpi sktn. Meiluvienė, vidury — rašytoja Juozė Augustaitytė Vaičiūnienė, sktn. N. Grigaliūnienė ir sktn. A. Kalvaitytė

FILOSOFINĖS LITERATŪROS PARODA

DR. J. MAČERNIS, Argentina

Buenos Aires mieste, Argentinos sostinėje, atidaryta XX amžiaus filosofinės literatūros paroda. Ji vyksta sostinės universiteto rūmuose. Joje yra 4,000 knygų įvairiomis Europos ir Amerikos kalbomis.

Paprašius man buvo leista išimties keliu peržvelgti keletą veikalų. Parodoje nemažą dalį užėmė egzistencialistų veikalai. Be to, jie šalia parodos įrengė ir parduotuvę šios dabar moderniška laikomos literatūros.

Parodoje susipažinau su teologijos prof. filosofu I. Quiles S. J., autorium daugelio filosofinių veikalų. Jis smarkiai sukritikuoja Heideggerį, Sartre, ko, žinoma, jie ir verti. Bet vieną naudą tie egzistencialistai visgi padarė: jie atvėrė akis daugeliui filosofų. Šio jėzuito knygutėje: „Filosofar y vivir", p. 78 skaitome: „Iš tikro, žmogaus realybė yra ta, kurią mes intimiausiai, arčiausiai pažįstame, ir todėl nuo jos reikia pradėti. Daugumą sąvokų turime iš mūsų pačių savęs pažinimo, ir tik paskiau perkeliame jas kitokiai tikrovei išreikšti".

Ir panašioje dvasioje tęsiama toliau prodant, jog filosofijai reikia eiti kitokiu keliu, negu iki šiol eita.

Mačiau ir keletos kitų rimtų filosofų knygas, kurie sutinka su šio jėzuito nuomone, jog filosofiją reikia pradėti nuo paties žmogaus.

Iš kitų veikalų verta paminėti C. S. Lewis knyga, kurią skaičiau prancūziškame vertime: „Le Probleme de la Soufrance", 1950. Jis gvildena ta pat problemą kaip ir Dr. Maceina „Jobo dramoje". Skirtumas tame, kad mūsų filosofas kančią laiko blogiu, Lewis gi, kaip ir daugelis kitų filosofų kančią vadina viena iš didžiausių moralinių vertybių. Atsidavimas meilėje yra surištas su savęs išsižadėjimu, su tam tikra kančia ir autorius mano, kad bent pėdsakai šios „saldžios" kančios turės pasilikti ir danguje visiškame tvarinio atsidavime savo Sutvėrėjui.

Geroką parodos dalį užima vertybių filosofijos veikalai. Jų tarpe pirmoje vietoje tenka paminėti veik visus Nicolai Hartmanno veikalus. Labai rimtas šioje srity yra filosofas I. Carlos Grau iš Valencijos, įdomi irgi Andres Avelino „Metafisica categorial", 1940. Tikrumoje dabar veik negalima rasti jokio rimtesnio filosofinio veikalo, kurs daugiau ar mažiau neatvaizduotų susidomėjimą augštesniąja buitimi. Jau rašiau, jog Mendozos kongrese didžiulė filosofų dauguma pasisako, jog jų mintijimas priveda prie Dievo ir veik visi reiškė Jam pagarbą.

Inžinierių suvažiavimas Chicagoje

Švęsdami 100 metų nuo savo pirmosios draugijos JAV-se įkūrimo Amerikos inžinieriai rugsėjo 3-13 dienomis šaukia savo suvažiavimą Chicagoje. Numatoma, kad dalyvaus net šešiasdešimties įvairių inžinierių draugijų atstovai. Tai bus vienas iš didžiausių suvažiavimų, kuriame numatoma dalyvaus apie 30,000 inžinierių, net ir atvykusių iš kitų valstybių. Suvažiavimo būstinė bus Mokslo ir Pramonės Muzėjuje, bet šimtai įvairiausių posėdžių vyks viešbučiuose, auditorijose.

Šių iškilmių garbės pirmininkas yra L. R. Lohr, kurs buvo pirmininku Chicagos šimtmetinio Progreso iškilmių, gi vykdomojo komiteto pirmininkas yra Charles F. Kettering, išradėjas ir genialus mokslininkas General Motors korporacijos tyrinėjimų laboratorijose.

KULTŪRINĖ KRONIKA

Povilas Abelkis parašė istorinį romaną "Žemaičių Krikštas". Knyga jau renkama Vokietijoje. Bus apie 450 puslapių. Tikimasi, kad pasirodys šių metų pabaigoje. Leidžia "Trijų Tulpių" leidykla, spausdinama Memmingene.

Dail. L. Vilimas šiemet, rugsėjo 15 d., sulaukia 40 m. amžiaus sukaktį. Meno studijas ėjęs Lietuvoje ir Austrijoje (Vienoje) dailininkas pasižymi dekoratyvinėje ir akvarelinėje tapyboje. Dalyvavo parodose Vokietijoje ir kilnojamoje lietuvių dailininkų parodoje Amerikoje. Šiuo metu dailininkas gyvena Rochestery.

Prel. Kazimiero Jasėno 85 gimtadienis pripuola rugsėjo 18 d. (gimęs 1867 m. Saločių valsč.). Jis buvo bendradarbis prieš I Pasaulinį karą leistų lietuvių laikraščių "Nedėldienio Skaitymų", "Vienybės" ir kitų. Karo pradžioje (1915 m.) išleido "Vadovą išeiviams", bet labiausiai pagarsėjo savo stambiu, gausiai iliustruotu veikalu "Architektūros Istorija", kuriam pašventė daug savo laiko, beklebonaudamas Mintaujoje, ir kuriam paaukojo daug lėšų. Likęs okupacijoje prel. Jasėnas vargu ar bus gyvas.

Prof. Pranas Šivickis, gimęs 1882 m. rugsėjo 30 d., šiemet sulaukia 70 m. amžiaus, jei dar yra gyvas okupuotoje Lietuvoje. Jis bendradarbiavo daugelyje lietuvių laikraščių, gamtininkas, zoologijos specialistas, yra parašęs keletą darbų iš savo srities.

Prof. Vaclovas Biržiška, rysium su "Drauge" spausdinta atkarpa "Barbarai siaučia", atsiuntė mūsų dienraščiui kaikuriuos papildymus: marijonų biblioteka Mariampolėje buvo sudaryta arkivyskupo Matulevičiaus lėšomis tuo laiku, kada jis buvo Vilniaus vyskupu, ir visą biblioteką jo pavestas sudarė kunigas Jonas Kriščiukaitis, Aišbės jaunesnysis brolis (gimęs 1866 XII 30 ir miręs Romoje 1946 II 9). Kaip tik jis su kartoteka rankose per keletą metų išskandžiojo visus Vilniaus, Varšuvos ir Krokuvos antikvariatus ir knygynus ir sudarė tą iš tikro gražią lituanistinę biblioteką. Su juom vėliau nustatėme ir tam tikras bendradarbiavimo formas tarp Kauno universiteto ir šios bibliotekos.

Kitas reikalas su tomis pastabomis Vilento Evangelijų egzemplioriuje, buvusiame seminarijos bibliotekoje. Tos pastabos ir korektūra kai kurių (trijų) evangelijų vertimo neturi nieko bendro su Daukša. Jos buvo padarytos toj knygoje 1610 ar 1611 metais, t. y. tuomet, kada Daukšos Postilė jau seniai buvo išspausdinta ir kalbos požiūriu nieko bendra neturi su Daukšos kalba. Greičiausia, tą korektūrą buvo atlikęs Jonas Jaknavičius, kuris paruošė Sirvydui visus evangelijų vertimus, o paskiau ir atskirai išleido "Ewangelie polskie y litewskie." Ir ten kaip tik yra sunaudotos anos trys evangelijos iš Vilento ano egzemplioriaus.

Pov. Gaučys peržiūri korektūrą jo sudarytosios Pietų Amerikos novelių antologijos. Leidžia Liet. Knygos Klubas.

Dail. Viesulas piešia viršelį vertimui F. Sheen knygos "Sūnus Palaidūnas".

Algirdas Brazis, lietuvis Metropolitan operos solistas, rugsėjo 11 d. išvyksta iš Chicagos. Visų pirma sustos Daytone, Ohio, kur koncertuos vyčių suvažiavime. Čia jam akompanuos muzikas A. Kučiūnas. Paskiau vyks į New Yorką, kur yra užangažuotas naujam Metropolitan operos sezonui. Iš pradžių išeis 6 savaičių dainavimo kursą, skiriama tik Metropolitan operos dainininkams, o paskiau imsis ruošti 40 naujų rolių. Jo šeima pasiliks Chicagoje. Praeitą sezoną A. Brazis 22 savaites išbuvo New Yorke dainuodamas operoje, 77 savaites važinėjo su gastrolėmis ir 3 savaites praleido repetuodamas. Iš viso dalyvavo 70-ty pastatymų. Sezonui pasibaigus kaikurį laiką dainavo Central City operoje Denver, Colorado, kur vasariniame festivalyje buvo statoma La Boheme ir Figaro Vestuvės, abidvi operos angliškai. A. Brazis pasakoja, kad Metropolitan operos orkestre yra lietuvis griežikas Greičius ir balete yra viena lietuvaitė šokėja.

Petrui Babickui, kurs šiuo metu dirba Lietuvos pasiuntinybėje Brazilijoje, teko tris mėnesius sunkiai sirgti — atsiliepė anksčiau Kanadoje padaryta operacija. Dabar sveikata kiek pagerėjo ir planuoja kuraciją baigti atostogomis, tik nelengvai išsprendžiamas lėšų klausimas.

Novelės konkursui, kurį skelbia "Draugas", laukiama dar kada bus gautas sutikimas Rašytojų Draugijos parinktųjų teisėjų. "Draugas" ir Bendradarbių Klubas nuo savęs į teisėjų komisiją parinko K. Barauską, dr. P. Celiešių, ir O. Zailskienę.

Dail. K. Žoromskis padarė eskizus dviems didelėms kompozicijoms: Crucifixus ir Paskutinė Vakarienė.

Juokdarybos laikraštis. Vasaros karščiai "Pelėdos" nenutroškino. Ji vėl eina. Pasirodė naujas liepos — rugpjūčio numeris, redaguojamas A. Vilainio — Šidlausko, gausiai papuoštas B. Vešotos šaržais bei kitomis iliustracijomis. Gausu aktualaus, o taipgi ir skystesnio humoro.

Tėviškės Aidas. A. Vilainis - Šidlauskas atgaivino Norvegijoj prieš 7 metus (1945 m.) pradėtą leisti "Tėviškės Aidą". Vėl išėjo 1 (28) numeris, labai gausiai paveiksluotas Lietuvos vaizdais: Vilniaus ir Kauno patriotiniais ir religiniais paveikslais, Lietuvos gamtos vaizdais, o taipgi paveikslais iš Amerikos lietuvių gyvenimo. Vaizdų daugiau, kaip paties teksto ir daugeliui tai bus malonus Lietuvos prisiminimas.

Vl. Būtėnas jau atidavė spaudai savo eilėraščių rinkinį.

Latvių mokslininkai tremtyje

K. STALŠANS, Indianapolis, Ind.

Antrai komunistų okupacijai ateinant 1944 metų rudenį Latvijoje beliko nedaug mokslininkų. Žymesnis tarp likusiųjų yra profesorius, filologas J. Endzelins, geras lietuvių ir daugelio Europos kalbų žinovas, kurio plunksnai priklauso ištisa eilė filologinių veikalų latvių ir svetimomis kalbomis. Jo vadovybėje nepriklausomybės pradžioje buvo padaryta latvių rašybos reforma, priartinant ją lietuviškai rašybai ir latvių kalba išvalyta nuo germanizmų ir slavizmų.

Kas liečia filologus ir istorikus, tai jie dabar tremtyje yra išmėtyti po įvairias šalis. Keletas senosios kartos mokslininkų apsigyveno artimoje Švedijoje, jų tarpe dabar jau miręs prof. Fr. Balodis, kuris padarė ne maža iškasenų įvairiose Latvijos vietose. Apie iškasenų davinius jis paliko keleta išspausdintų veikalų. Jo darbą dabar tęsia jo buvęs mokinys prof. Ed. Šturms. Įdomūs yra jo tyrinėjimai apie aiščių senąsias gyvenimo vietas. Pasiremiant aiščių senovės tyrinetoju R. Indreko, prof. Ed. Šturms randa, kad apie 2,000 metų pr. Kristaus gimimą, aiščiai (lietuviai ir latviai tada buvo viena tauta) užėmė ne tiktai visą Pabaltijį iki Suomijos įlankos, bet taip pat lygiai ir dabartinės Suomijos pietinę ir vakarinę dalį. Tiktai vėliau, apie 1,000 m. pr. Kr., iš rytų atėjo suomiai-ūgrai, susimaišė su aisčiais ir tokiu būdu kilo dabartinės estų ir suomių tautos, ką liudija šių tautų europietiška išvaizda, nes jos nepanašios į Azijos tautas. Vadinasi, estai ir suomiai yra mūsų pusbroliai, lygiai kaip ir baltgudžiai-aiščių ir slavų susimaišymas. Prof. Arv. Švabe, teisininkas, rašytojas ir istorikas, apsigyvenęs taip pat Švedijoje, tęsia dabar tėviškėje pradėtus savo darbus. Neseniai jis paruošė platesnį veikalą — Latvijos istoriją.

Vienas iš naujausiųjų istorikų, J. Bilkins, dabar gyvena Šveicarijoje ir tyrinėja klausimus apie senųjų aiščių praeitį. Paskutiniu laiku jis parašė darbą apie senųjų aiščių etnografiją.

Latvijos pasiuntinys JAV, istorikas dr. A. Bilmanis, kuris neseniai čia mirė, yra parašęs išsamų ir gausiai iliustruotą veikalą anglų kalba apie Latvijos laimėjimus nepriklausomybės laikais. Knyga pavadinta "Latvia as an Independent State", sulaukė gerų atsiliepimų tarp Amerikos politikų ir visuomeninkų.

Ilgametis Latvijos pasiuntinys Romoje prof. A. Spekke, kalbininkas ir istorikas, parašė knygą anglų kalba "History of Latvia an outline", taip pat sulaukusi užsieniečių pritarimą.

Gana aktualūs yra taip pat kitų sričių mokslininkai. Tarp jų labai pasireiškia du broliai profesoriai L. S. Slaucitajai. Jie taip pasižymėjo savo tyrinėjimais, kad Sao Paulo universitetas Brazilijoje, kur jie dabar profesoriauja, yra juos paskyręs atitinkamų fakultetų vadovais. Jų tyrinėjimų sritys — gamta, matematika ir astronomija. Jie dažnai dalyvauja moksliškose ekspedicijose po visą Pietų Ameriką. Neseniai vyresnis brolis prof. L. Slaucitajs grįžo iš ekspedicijos net Antarktikoje. Apie savo tyrinėjimus jis yra parašęs ištisą eilę veikalų.

Spaudos bendradarbį prisimenant

Rugsėjo 16 d. sueina 25 metai, kaip Kaune (1927 m.) mirė Tadas Naruševičius, bendradarbiavęs "Viltyje", Maskvoje leistoje "Santaroje" ir kt. Buvo gimęs 1871 m. Daugirduose, Kriokialaukio valsčiuje.

Tremties rusų meno paroda

Šį rudenį rusai tremtiniai San Francisco mieste ruošia meno parodą, kurioje dalyvaus apie 30 tapytojų, fotografų ir skulptorių. Paroda bus Rusų Centro patalpose, prasidės rugsėjo 21 d. Numatoma turėti arti 400 eksponatų.

MŪSŲ KALBA

TVARKO

DR. P. SKARDŽIUS IR S. BARZDUKAS

Laikraštinės kalbos dalykai

Nors kaikurie mūsų laikraščiai yra įsivedę vadinamuosius kalbos kampelius, nors kartais gražiai pakalbama ir parašoma apie lietuvių kalbos tobulinimą ir išlaikymą, bet praktikoje dažnai einama visai kitu, priešingu keliu. Skaitydamas mūsų periodinę spaudą, gali sutikti apsčiai tokių dalykų, kurie nerodo, kad mūsų būtų rimtai rūpinamasi savo gimtosios kalbos kultūra. Štai dešimt pavyzdžių probėgomis surinktų iš vieno (194) Draugo numerio:

1. *Tyfunas* daužo Korėją; dėl siaučiančio *tifuno*... Korėjoj kariniai veiksmai *apsistojo*.

2. Įtaria tėvą nužudyme.

3. Vokiečių teismas rado jį *kaltu* neteisėtame *visuomeniško* turto *naudojime*, kyšių *ėmime*.

4. Popiežius Pijus XII baigia pasirengimus *padidinti* kardinolų skaičių.

5. Gub. Stevenson esąs tikras, jog Amerikos Darbo Federacijos suvažiavimas jį *indorsuos*.

6. Šešių farmų pastatai buvo nugriauti, bet *žmogiškų* aukų ne buvo.

7. Komunistiniai laikraščiai pilni priekaištų *finams*.

8. Gub. Stevenson... pareiškė norįs turėti konferenciją su sen. Taftu *galutinam užgydymui žaizdų*, padarytų konferencijoj Chicagoj.

9. Jugoslavija *varosi prie išugdymo pramonės*.

10. Darbo Statistikų Biūras *pravedė* šeimyninių išlaidų ir pajamų *apskaičiavimus*.

Iš šitų dešimties įvairių pavyzdžių aiškiai matyti, kad galbamojo laikraščio, ypač jo politinių žinių ir oficialinių pranešimų, kalba nėra pavyzdinga. Juos čia visus taisyti ir jų taisymą plačiau aiškinti nėra jokios prasmės, nes apie tai jau nekartą buvo rašyta. Todėl tik trumpai nrodysiu, aip augščiau minėtieji sakiniai galėtų būti nusakyti kiek žmoniškiau, taisyklingiau, lietuviškiau.

1. *Taifūnas* (anglų *typhoon* iš kinų *taifung* „didelis vėjas") siaubia, naikina... Korėją; dėl siaučiančio *taifūno*... Korėjoj kariniai veiksmai *apstojo*.

2. Įtaria *tėvą nužudžius, tėvo nužudymu, dėl tėvo nužudymo, kad tėvą nužudė*.

3. Vokiečių teismas rado jį *kaltą neteisėtai visuomeninį (visuomenės) turtą naudojus, kyšius ėmus, dėl neteisėto visuomeninio (visuomenės) turto naudojimo, kyšių ėmimo*. . .

4. Popiežius Pijus XII baigia pasirengimus kardinolų *skaičiui padidinti*. Popiežius Pijus XII rengiasi netrukus kardinolų skaičių padidinti ar pan.

5. Gub. Stevensonas esąs tikras, kad Amerikos Darbo Federacijos suvažiavimas jį palaikys, *parems, jam savo paramą suteiks* ar pan.

6. Šešių farmų (sodybų, ūkių) pastatai buvo sugriauti, bet *žmonių* aukų nebuvo.

7. Komunistiniai laikraščiai laikraščiai pilni priekaištų *suomiams*.

8. Gub. Stevensonas pareiškė norįs matytis, tartis, susieiti (turėti konferenciją) su sen. Taftu *Chicagos konvencijoj padarytoms žaizdoms galutinai užgydyti*, arba: *... galutinai užgydyti žaizdoms, Chicagos konvencijoj padarytoms*.

9. Jugoslavija *stengiasi išugdyti pramonę, eina prie pramonės išugdymo* ar pn.

10. Statistinis Darbo Biūras *apskaičiavo šeimynines išlaidas ir pajamas*.

P. S.

Redakcijos pastaba: Nuolatinei šios rūšies žinių redaktorei išvykus atostogų ją „Drauge" laikinai pavadavo JAV-se studijas išėjęs lietuvis, kurs turi daug gabumų žurnalistikoje, bet kuriam sunkiau su lietuvių kalbos grynumu. Dėl to šios klaidos dienraštyje ir atsirado.

Nuo Adomo iki atomo

Chicagoje, Mokslo ir Pramonės Muzėjuje (Museum of Science and Industry, Lake Shore Drive ir 57 gatvė) su dideliu pasisekimu vaidinamas montažas "Adam to Atom". Visas šis montažas sudarytas pavaizdavimui žmonijos techninkinio progreso. Proga jam atsirasti buvo šiemet pripuolantis šimtmetis nuo inžinierių organizuotos veiklos Amerikoje.

Vaidinimas atskiromis scenomis, paveikslais pavaizduoja žmogaus pastangas užkariauti gamtą ir jos jėgas pajungti civilizacijos ir kultūros tarnybon. Per žiūrovo akis perbėga vaizdai: žmogus išmoksta naudoti ugnį, pirmieji žemdirbiai išranda ratą, statomos piramidės, auksinis išradimų amžius Graikijoje, Apijos kelio konstrukcija, viduramžio katedrų statyba, spaudos atradimas, mokslo pažanga XV-XVII šimtm., pirmoji garo mašina, XVIII šimtmečio pramonės revoliucija, Amerikos laisvės paskelbimas, masinės gamybos metodų įvedimas su Whitney šautuvais, siuvamos mašinos atradimas, pirmas JAV inžinierių draugijos susirinkimas 1852 m., inžinieriaus baladė, Morzės ir Bellio išradimai (telegrafas, telefonas), Edisonas, 1893 m. paroda Chicagoje, Panamos kanalo kasimas, Fordo įvestoji masinė automobilių gamyba, kino filmų pramonė, laisvės ir bendradarbiavimo įkūnijimas Amerikos pramonėje, pagaliau — atominė pramonė.

Iš viso — 27 scenos, praslenka beveik per 1 val. 40 minučių, o jos apima žmonijos kultūros istoriją daugelio tūkstančių metų.

Visos tos temos, atrodytų, sausokos, ne teatrui, tačiau veikalo statytojas ir direktorius Helen Tieken Gerag'nty parodė tiek sumanumo, kad čia neprastai gausu humoro, įvairumo ir pora valandų praslenka maloniai besistebint kaip taip gabiai viską galima buvo pavaizduoti. Žinoma, reikia pripažinti talentą ir Ben Aroninui, kurs gabiai paruošė rankraštį. Skambi, pramonės tempą pavaizduojanti Van Grove muzika, spalvingos baleto scenos, paruoštos choreografijos direktoriaus J. Woodruff, margi, įvairiems šimtmečiams pritaikyti kostiumai, pagaminti pagal Dhu Wray piešinius. Šviesos afektai, pravedami Jan Scotto — nuostabūs.

Jokių pertraukų, nors scenos mainosi kas kelios minutės. Gyvas tempas. Pagerbiant inžinierių primenamas ir Amžinasis Inžinierius. Šis pastatymas jau eina nuo liepos 12 dienos ir tęsis iki rugsėjo 15 d., po 15 vaidinimų kas savaitė (kasdien 2:30 val. p. p. ir 8 v. vakaro, o sekmadieniais dar ir 4 v. 30 m. pp), ir vis salė, turinti tūkstantį vietų — pilna. Vaidinime dalyvauja apie 70 asmenų, jų tarpe pirmaeilių solistų, kaip R. H. Humphrey (iš teatro "Guys and Dolls"). Orkestras nedidelis, bet skambus. Paskutinė scena — tamsoje žaidimas tų šviečiamų spalvų fantastiškiausiomis figūromis.

Šio pastatymo pamatymas daugeliui mūsų teatralų duotų naujų idėjų, kaip organizuoti lietuviškus montažus patriotinių ir kitų pasirodymų progomis. Labai rekomenduotume kiekvienam šį vaidinimą pamatyti (Biletų kainos $1.20 ir $1.80). Tai pastatymas, kuriame daug ko galima išmokti, pasigėrėti gražia muzika, skambiais balsais, darniais šokiais, įvairiausiais kostiumais, turtingais scenos ir šviesos efektais. — *Dr. J. Daug.*

Airių beletristika

V. Mercier ir H. Greene paruošė airių beletristikos antologiją, kuri pasirodė pavadinimu "One Thousand Years of Prose".

Teisininkai apie pornografiją

Peru valstybėje Limos kolegijos teisininkai nusiuntė Švietimo Ministerijai įstatymo projektą, prašydami, kad jis būtų pravestas ir kad būtų sulaikyta nepadorios literatūros platinimas. Didėjantis nepilnamečių nusikaltėlių skaičius verčia imtis griežtesnių priemonių prieš spausdintojus ir platintojus literatūros, kuri prisideda prie jaunimo demoralizavimo. Teisininkai rašo: "Tas demoralizuojantis maras vis plečiasi ir užtvindo mūsų rinkas žurnalais ir paveikslais iš užsienio, leidžiamais tarptautinių verslininkų, kurie neturi jokių skrupulų".

Ypač daug tokių spausdinių ateina iš JAV. Įstatymo projektas numato, kad būtų sudaryta speciali auklėtojų, gydytojų tėvų ir valstybės atstovų komisija, kuri patikrintų leidinius skiriamus jaunimui.

Kaikurie laikraščiai, atkreipdami į tai dėmesį, rašo, kad nešvari literatūra Amerikai iš vidaus gali atnešti daugiau demoralizacijos pavojų, kaip patsai komunizmas.

Moteris inžinierė

Viena iš sėkmingiausių moterų inžinierių yra chicagietė Dot Merrill, kurios įsteigtoji Merrill and Co. bendrovė šeštais savo gyvavimo metais išvystė apyvartą, siekiančią šimtus tūkstančių dolerių.

Dr. Donald F. Alexander
KOJŲ SPECIALISTAS
1347 So. 50th Ave., Cicero 50, Ill.
Telef. OLympic 2-8200
Priėmimo valandos: Pirmad. ir antrad. nuo 2 iki 5 ir 7 iki 9 v. vak. Ketvirt. nuo 10 v. ryto iki 5 v. vak. Penktad. nuo 10 val. ryto iki 5 v. v. ir nuo 7—9 val. v. Šeštad. nuo 1 v. iki 4 v. p. p.

Platinkite "Draugą"

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS
duoda tremtinys prieš karą baigęs Čikagos Universitetą.
Vienas doleris val. — privačios.
Vertimai, Anketų pildymas, Įvairūs raštai angliškai.
K. KALNĖNAS
6402 S. Fairfield Ave., Chicago 29
(3-čias aukštas, duris po kaire, arti 63-čios gatvės ir California Ave.)

Tel. ofiso HE. 4-6699, rez. PR. 6-7333
DR. ANTANAS ALEKNA
(ALEKNAVIČIUS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1957 W. Garfield Blvd.
VAL.: 1—4 ir 6—9
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. p.p.
Išskyrus ketvirtad. ir sekmad.

Tel.: Ofiso VI.7-6582, rez.RE.7-7868
DR. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL.: 1—3 popiet ir 7—8 v. vak. trečiad ir sekmad. ofisas uždarytas šeštad. tik nuo 1—3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66TH PLACE

Tel.: Ofiso HE.4-5849, rez.HE.4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6757 So. Western Ave.
VAL.: trečiad. ir šeštad., pagal susitarimą; kitomis dienomis nuo 2 iki 4 popiet. 7—9 vakare

Ofisas ir rezidencija—YArds 7-3526
DR. G. J. BYLAITIS
Vidaus, vaikų, nervų gydytojas
DR. JONAS VALAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4038 So. Archer Ave.
(prie California Ave., šalia vyt.kamp.)
Val.: antrad. 2-4, 6-8; šeštad. 1-5; pirmad. ir ketvirt. 6-8; trečiad. ir penkt. 12:30-6 tik susitarus.

Ofisas YA 6-5060, rez. GO.4-1187
DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10748 So. Michigan Ave.
VAL.: (išskyrus šeštad. ir sekmad.) Nuo 1 iki 4 v. p.p.; 7—9 v.v.
Šeštad. priima tik pagal susitarimą
Rezid.: 10838 So. Wabash Ave.

Tel. ofiso VI. 7-0600, rez. VI. 7-7303
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. moterų ligos ir akušerija)
4055 Archer Ave.
Kampas Archer California Ave
VAL.: 2—4 ir 6—9 p.p
Išskyrus sekmadienius.

Tel.: Ofiso YA.7-1166, rez.DA.6-1126
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 West 35th Street
(kampas Halsted ir 35-tos gatv.)
VAL. 1—4 ir 6:30—8:30 p.p. kasdien išskyrus trečiadienius. Atidara šeštadieniais 1—4 val.
Rez. 3247 S EMERALD AVE.

Of. GRovehill 6-4020, r. Hilltop 5-1560
Dr. Alexander J. Javois
(JOVAIŠAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West Marquette Rd.
VAL: 2—4 p. p. ir nuo 6—8 v. vak.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel.: Ofiso PR.6-3838, rez. RE.7-9199
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
2500 West 63rd Street
VAL.: kasdien nuo 2—4 p.p. ir 7:30 iki 9 vak. Trečiad. ir šešt. uždaryta

GRovehill 6-1595
DR. ALDONA A. JUSKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą išskyrus trečiadienius
2422 West Marquette Rd.

Ofiso ir buto tel. OL. 2-1381
Neatsiliepus tel. KEdzie 3-9000
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1336 So. 49th Ct., Cicero
Kasdien 10—12. Be to, antrad. ir ketvirtad. 6:30—9 v. v. Šeštad. 10—2 ir 4—6. Butas 1832 So. 49th Ct.

Telefonas: REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
PHYSICIAN and SURGEON
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
3925 West 59th Street
VAL.: 2—4 popiet, 6:30—8:30 vak.
Trečiad. pagal sutartį.

Ofiso telef.: LAfayette 3-3210, jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 S. Archer Ave.
VAL.: Kasdien popiet nuo 12-2:30 v.
Vak.: pirm., antr., ketvirt. 6-8:30 v.
Trečiadienį tik susitarus.

Tel.: Ofisa YA.7-5557, rez.RE-74966
DR. FRANK C. KWINN
(KVIEČINSKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1651 West 47th Street
LIGONIUS PRIIMA: Kasdien nuo 2 val. iki 4 v. popiet. Nuo 7 v. iki 8:30 v. v. Išskyrus trečiad. ir šeštad. vak.

Tel. Ofiso GR 6-5399 PR. 6-4732
DR. A. MACIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 WEST 63rd Street
(kampas 63 ir Artesian)
VAL: 2—4 p. p. ir nuo 6—8 v. vak.
Treč. ir šešt. 2—4 p. p. Sekm. uždar.

SKAITYKITE "DRAUGĄ"!

Dr. Edward B. MURASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2750 West 71st St.
(prie California Ave.)
LIGONIUS PRIIMA: kasdien nuo 1 iki 4 ir nuo 7 iki 9 v.v. Šeštad. nuo 2 iki 4 v. treč.—pagal susitarimą
Susitarimui skamb. GRo. 6-1321
jei neatsiliepia Vincennes 6-3900.

DR. A. NARBUTAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2216 W. 24th St.
Priėmimo laikas pagal susitarimą telefonu
YArds 7-9778

Ofiso teleffonas VIrginia 7-1886
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4204 Archer Avenue
VAL.: kasdien nuo 2:00 iki 8:00 v trečiad. ir sekmad. tik susitarus

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
Tikrina akis; pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
4701 S. Damen Ave. Chicago, Ill
Šaukite — YA 7-7381
Priima: vakarais 6 iki 9, šeštad. 10 ryto iki 4; trečiad. ir sekmad tik susitarus.

Tel.: Ofiso YA 7-0554, rez. MI 3-2880
DR. CHARLES SEGAL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4740 So. Ashland Avenue
(antras augštas)
OFISO VAL.: Nuo 10 iki 12 v. ryto, nuo 2 iki 4 v. p.p.; nuo 7 iki 8:30 v. v.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofiso Tel. REliance 5-4410
Rezid. telef. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 P. M. — 6-8 P. M.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 So. Ashland Ave., Chicago
VAL.: nuo 2—4 ir 6—8: trečiad., šeštad. ir sekmad. tik pagal sutartį
Tel.: Ofiso YA.7-4787, rez. PR.6-1930
Jei neatsiliepus viršminėti telefona šaukite: MIdway 3-0001

Tel.: Ofiso HE.4-2123, rez.PR.6-8484
DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
6255 South Western Avenue
VAL. kasdien 2—4 p.p. ir 6—8 vak. šeštad. 2—4 p.p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: DAnube 6-1125
Buto — WAlbrook 5-6691
DR. A. VALIS-LABOKAS
MOTERŲ LIGŲ GYDYTOJAS
3267 South Halsted Street
Val.: 1 iki 4 v. p. p. ir 6—8 v. vak
Šeštadieniais 1—4 v. p. p.

Tel.: Ofiso PR.6-6446 rez.HE.4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Rd.
VAL.: nuo 2 iki 4 p.p.: 6 iki 8 vak.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. Ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6659
DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Rezid. 6600 S. Artesian Ave.
VAL.: 11 v. r. iki 3 p.p.; 6—9 v.v.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
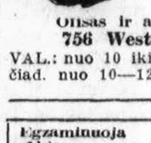
Tel. YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso
Ofisas ir akinių dirbtuvė
756 West 35th Street
VAL.: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, trečiad. nuo 10—12; šeštad. 10—3 p.p.

Egzaminuoja Akis — Pritaiko Akinius
DR. J. J. SMETANA, JR.
OPTOMETRISTAS
AKIŲ SPECIALISTAS
1801 So. Ashland Avenue
VAL.: pirmad. antrad. ketvirtad. penktad. 9:30—12; 1:30—8 v.v. trečiad uždaryta, šeštad. 9:30 iki 12; 1:30 iki 5 val. vak.
CAnal 6-0523. Platt Bldg.

Telefonas OLympic 2-4276
DR. P. ATKOČIUNAS
DANTISTAS
1446 So. 49th Court, Cicero
VAL.: antr., ketv. 10-12, 2-6, 7-9 pp penkt. 3—6, 7—9 p.p.
3147 S. Halsted St., Chicago
VAL.: pirm. treč., šešt. 3—8 p.p. penkt. 10—12 ryte

DR. B. C. BRUZAS
DANTISTAS
VALANDOS: 10 iki 8
Trečiadieniais tik susitarus
4003 Archer Avenue
Truputį į rytus nuo California
Tel. YArds 7-7772

DR. A. P. STULGA
DANTISTAS
2723 West 71st. St.
Priėmimo laikas pagal susitarimą
Telefonas GRovehill 6-6785

DR. ANTHONY WILLIAMS
(VILIMAS)
DANTISTAS
6322 South Western Avenue
Priėmimo laikas pagal sutarimą telefonu.
Telefonas GRovehill 6-2649

Pas Budriką yra gauta visų žymiausių išdirbyščių pečiai:
aliejiniai, gaziniai, angliniai. Jūsų seną pečių priimsim mainais.

OUTHEATS'EM ALL!*
Enjoy a houseful of heat with so little fuel –
Furnace volume heat for the price of a heater
MONEY BACK GUARANTEE!*
Siegler PATENTED AUTOMATIC OIL or GAS HEATERS

Only Siegler's exclusive patented TWO-IN-ONE HEATMAKER does it– Compare before you buy any heater!
*Every cent of your MONEY BACK if your new Siegler heater doesn't deliver more and hotter heat at the floor outlet than any other comparable size heater regardless of make or price!
SEE YOUR NEAREST DEALER OR WRITE SIEGLER, CENTRALIA, ILL.
For proof – make the Siegler 'MATCH-TEST' at your dealer –
See the BIG 4 patented INVENTIONS and plus features!
1–TROPICAL FLOOR HEAT 3–CARBON-FREE BURNERS 5–PORCELAIN ENAMEL FINISH
2–TWO-IN-ONE HEATMAKER 4–SIEGLER-MATIC DRAFT 6–CAST IRON CONSTRUCTION

JOS. F. BUDRIK, Inc.
3241 SOUTH HALSTED STREET
Tel. CAlumet 5-7237
Krautuvė atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30 valandos.

MENAS-GYVENIMO VEIDRODIS

Menininkai ir visuomenė

Z. KOLBA, Chicago, Illinois

Šiuo straipsniu dailininkas įneša daugiau šviesos į supratimą moderniojo meno krypčių. Būtų lauktina, kad atsilieptų atstovai ir kitų krypčių, tuo įneš dami daugiau aiškumo į visą meno problemą.

— *Red.*

Yra pagrindinė taisyklė:

1 - *Pasaulio istoriją lydi meno istorija.*

2 - *Menininkas yra tiesos, o ne melo kūrėjas.*

Viduramžių asketizmas, kova su kūno geiduliais, o tik atsidavimas sielos tobulinimui *išorinį žmogų* paneigė. Jie buvo bizantinės epochos kūriniuose sustingę, rūstūs, nežemiški, lyg mirę, ar iš kito pasaulio. Toks stovis buvo prieš renesansą.

Nuo garsaus pamokslininko šv. Pranciškaus Asiziečio (1182-1226) pradėjo rutuliotis nauja srovė ir pasaulėžiūra: *grįžti prie meilės gamtai.*. Nuo Cimabue (1240-1302), Giotto di Bondone (1266-1377) ir kt. menas pradėjo kratytis sustingusių bizantinių formų, žmonės kūriniuose tampa gyvi, žemiški. *Grįžtama prie gamtos formų — realybės.*

Tuo metu Italija tapo prekybos centru. Jų respublikos, miestai pralobo. Žmonių gerbūvis pakilo. Atsirado pirklių, miešč ionių ir turtuolių luomai su nauja psichologija ir pasaulėžiūra į gyvenimą. Žemiškas gyvenimas jiems tapo pagrindiniu tikslu. *Žmogus tampa pačiu centru kūryboje* su visomis ydomis ir idealais.

Vadinasi, praslinkus tik 40 m. po šv. Pranciškaus mirties gimė vienas iš pirmųjų, Giotto, kuris jo naują srovę išryškino naujomis meno formomis. Šios, evoliucijos keliu nauja srovė tobulėjo, renesanse (15-16 šimt.) pražydo, ir vėliau, besikeičiant politinėms ir socialinėms sąlygoms, nusmuko. *Todėl šie pirmieji pionieriai yra meno istorijoje žinomi, kaipo šios epochos naujų meno formų ir krypties pranašai.*

Iš to, kas yra pasakyta, aiškėja, *kad pasaulio istoriniai bruožai atsispindi mene.* Kiekvienos epochos kompleksas žmonijos bendrų jausmų, skausmo, džiaugsmo, idealų, nupuolimų, yra kūrėjo išreikštas mene. *Todėl menas yra žmonijos gyvenimo veidrodžiu.*

Kaip Aukščiausias Kūrėjas sukūrė pasaulį ir žmogų ne iš kerštо ar pykčio, bet iš begalinės meilės, taip ir žemiškas kūrėjas kuria, nes jo siela nerimsta, kenčia ir džiaugiasi kartu su žmonija. Jis visus tuos kūrybinius jausmus išlieja drobėje, marmure ar kt. medžiagoje.

Kaip suprasti šių dienų meną?

Nuo 1875 m. iki šių dienų yra laikotarpis impresionizmo, ekspresionizmo, kūbizmo, futūrizmo ir t. t., arba, apskritai sakant, moderniojo meno rutuliojimosi laikotarpis.

XIXšimt. II pusės įvairūs išradimai ir XXšimt. technikos stebūklai mūsų gyvenimą pakeitė iš pagrindų. Ir dabar esame ant slenksčio naujų didžių išradimų, kurie dar pakeis. Be to, įvairios politinės ir socialinės srovės taip vidujiniai ir išoriniai žmogų pakeitė, *kad iki šiol buvę meno stiliai nepatenkino žmogaus, neatitiko naujam tempo "robotui". Jis turėjo ieškoti naujų meno kelių ir iš tokio gyvenimo išplaukė naujos meno "izmų" formos.*

Kūrėjas, būdamas atominio amžiaus žmogumi, negali praeitimi gyventi. Jis turi būti šių dienų žmogumi ir jo kūryba — šios epochos atspindžiu.

Kadangi moderniškas gyvenimas tiesiog verda ir beveik dienomis keičiasi, rutuliojasi bei kristalizuojasi į pastovesnę, aiškesnę formą, taip ir menas po "izmų" srovių lietaus keičiasi ir reikia tikėtis, kad įgaus visai naują veidą.

Dvasinis ir socialinis pakrikimas, politinių srovių kovos, bendrai XX amž. dominuojantieji blogieji ir gerieji impulsai, tai faktoriai, kurie įeina į meną. Visa tai atsispindi jame, visa tai kūrėjų užfiksuojama, kaipo šios epochos istorijos neužmirštami dokumentai.

Vertindami kūrinius idėjiniu ir moraliniu atžvilgiu, vertiname kartu to laiko gyvenimą. Jei ko pasigendam kūrinyj, taisytinas ne kūrėjas, bet tų dienų gyvenimas. Todėl žmogus turėtų pirma ne mene, bet gyvenime atgauti sau deramą vietą, kokią jis turėjo ilgus amžius.

Jei menininkai kurtų pagal kitų norą, kas yra kitiems įdomu ar gražu, jie taptų amatininkais, kurie dirbtų įvairiausio skonio užsakymus, įsivyrautų visuomenės skonio patąikūnų — menininkų luomas, kuriems ne epochos menas, bet biznis taptų pirmaeiliniu tikslu. Yra dideliuose miestuose tokių salioninių arba prisitaikančių gatvės skoniui menininkų su atskiromis jų "meno" krautuvėmis bizniui. Tačiau šių, kaip ir daugel kitų per visas epochas pasitaikančių panašių menininkų vardai meno istorijoj nėra minimi. *Jų nepastovių madų manieros nėra epochų stiliai.* Jeigu kalbame apie stilių, suprantama ne eilinių (nors ir diplomuotų) menininku skonio charakteris, *bet visos tautos ar tam tikros epochos tautų bendras meno charakterio bruožas.* Todėl, įsižiūrėjus į pavienius kai kuriuos meno pavyzdžius, be reikalo sielojamasi dėl jų klaidingumo, be reikalo daromos iš to bendros išvados, pamirštant esmines meno kryptis bei sroves.

Meno laisvė

Menui laisvė yra būtina, kaip kiekvienam gyviui. Todėl nei menininkas menininkui, nei tuo labiau pašalinis asmuo jam negali užmesti svetimos valios ar tikslų. Matome Rusijoje žūstantį diktatūrinį meną ir nacių Vokietijoje ėjusį tuo keliu.

Viršuje išdėstytus samprotavimus patvirtina p. J. G. savo straipsnyje "Aiduose" Nr. 4 (Vokietijoje). Humanistų, spiritualistų ir personalistų balsus, augštinančius žmogaus asmenybę, nustelbė ir nustelbia įvairiopas materializmas ir vitalizmas, kurių didžiausias priešas žemėje yra žmogus su savo nėmaria ir nerimstančia dvasia. *Prieš žmogų ir prieš jo dvasią yra nukreipti mūsų laikų pagrindiniai smūgiai.* Štai kodėl visas mūsų epochos gyvenimo stilius yra antihumanistinis. Ir iš jo neišsiskiria net menas."

Pagalvojus apie XX amž. vandalizmą, apie totalitarinę diktatūrą, apie politinių "izmų" despotus, apie tautų vergiją, apie mūsų kultūros nusmukimą ir t. t., tik genijus Picasso ir kt. sugebėjo visa tai atvaizduoti naujomis meno formomis, tokius, daugiau negu sugyvulėjusio žmogaus, arba lavono, portretus. O kiek dar yra pasaulyje tokių, kurie tą baisų XX amž. nusikalstamą darbą prieš žmoniją tęsia ir moraliai palaiko. Šių milionų sąžinė yra negryna, jų rankos dar yra suteptos nekaltų žmonių krauju. Šie nusikaltėliai, titulais ir ordenais apsisegę, išoriniai elegantiškai atrodą norėtų mene savo išorę matyti! Pamatę moderniajame mene savo vidinį portretą užsigauna.

Akyvaizdoje šių dienų materializmo ir individualizmo viešpatavimo ir moralinio nusmukimo pavojaus, negalima taikyti strauso taktikos: "į smėlį galvą paslėpti", bet visomis priemonėmis ir galimybėmis viešai kelti visą tą supuvimą; parodyti tikrąjį tokių žmonių nupuolimo ir sugyvulėjusio veidą, kad jie save pamatę, išsigąstų ir grįžtų prie tikrų krikščioniškų dorovės ir moralės principų — prie pasaulio atgimimo.

Korupcija Prancūzijoje, ypač U. S. A. sudaro valdžiai didelių rūpesčių. Net karalius Egipte dėl to sostą prarado.

Šių dienų antihumanizmas mene, išplaukiąs iš nihilizmo, yra natūralus tokio gyvenimo reiškinys, be jokios kūrėjo perdėtos tendencijos ar neapykantos. Kūrėjo tikslas yra mene išreikšti ne tik išorinį, bet ypač vidinį gyvenimo stovį. Todėl pilnai suprantama, kodėl teisybė daug kam nepatinka, kaip ir šio laiko menas, girdi, "...užuot teikę žiūrovui estetinio pasitenkinimo, jį tik suerzina." (J. G.). *Todėl mene, kaip veidrodyje, atsispindi pasaulio istorija.*

Nepakeisime blogai atrodančią žmogaus išvaizdą peikdami ar sudaužydami veidrodį, kuris taip rodo.

Į laisvę ar tironiją

Pagal p. J. G. "...Kada šiandien materializmas ir vitalizmas jau yra įrodę savo vertę, privesdami žmoniją prie negirdėtų ligi šiol sukrėtimų ir smugių, norėtųsi pamatyti menininkus, *pirmuosius pasukant ta kryptimi— spiritualistine, personalistine ar humanistine."*

Tenka pabrėžti, kad pati žmonija, priėjusi prie lieptо galo, turi pasirinkti: laisvę ar tironiją. Kaip tik dabar toks visuotinis apsisprendimas pasaulyje vyksta, kaip tik dabar formojasi dviejų gyvenimo srovių — rytų ir vakarų blokai žūtbūtinei ideologinei kovai. Taigi, ar pakryps gyvenimas į vakarų gėrio pagrindus, ar nuslys ir nugrims žmonija į rytų blogio pražūtį; ar užviešpataus komunizmas su diktatorišku menu, ar liberalinė demokratija su "kitokiu menu", *visa tai atsispindės moderniajame mene.*

Todėl tam tikro periodo meno srovės gimsta su gyvenimu, natūraliu evoliucijos keliu. Jos turi išplaukti ne dirbtinu būdu, o pasireikšti iš pačio vidinio žmogaus, vėliau visuotino iš masės persilaužimo, apsisprendimo ir įgyvendinimo. Todėl šiuo metu yra per anksti užbėgti įvykiams už akių ir dėl artimos perspektyvos daryti išvadas ar pageidavimus.

Dabartinė žmonijos krizė atsispindi meno "izmų" persilaužime. Ir kas sistematingai lankė ir studijavo vykusių parodų paveikslus moderniojo meno centre-Paryžiuje, tas jau prieš šį karą galėjo pastebėti tokį reiškinį. Be pirmųjų pragiedrulių ir vieties žmonijos gyvenimas pasidarytų beprasmė. Tas pirmas šviesos spindulys yra Jungtinės Tautos, kurios kuria pastovią mums taiką ir laisvę. Moderniajame mene rutuliojasi nauja kryptis, srovė. (Šią srovę vadina "moderniškas klasicizmas"; žiūr. L'art moderne straipsnį Paryžiaus meno žurnale "Beaux-Arts" 1939 m.). Ji kratosi "izmų" teorijų — "menas menui" ir turi tendencijos grįžti prie per šimtmečius egzistavusios meno srovės — "menas gyvenimui". Reikia tikėtis, kad šios naujos srovės pirmieji mažai žinomi genijai, kaipo šių dienų gyvenimo įvykių pranašai, bus garbingai atžymėti meno istorijoje, kaip dabar Picasso ir kit. Tačiau šiandien tiktų tik spėliotį, kad ta naujoji meno srovė tada išsirutulios ir pražydės, kaip renesanse, kai po visų gyvenimiškų sukrėtimų įvyks XX amž. žmonijos atgimimas.

Dail. P. Picasso

MOTERS GALVA

Tokias pabaisas piešia modernieji dailininkai

Teisininkai kovoje dėl laisvės

Teisininkų organizacijos yra stiprūs įrankiai savo tautos interesams ginti. Taip pvz. žydų advokatų sąjunga Amerikoje net siuntė savo delegatus stebėti teisinį Izraelio valstybės kuriymąsi, siuntė protestus dėl incidentų Izraelio — Arabijos sienose, stengėsi daryti įtakos Baltajam Namui dėl Izraelio valstybės įvairių teisinių kazusų.

Lenkų advokatų susivienijimas Amerikoje nesitenkina vien profesiniais reikalais, jie siunčia savo rezoliucijas, protestus, aiškinimus JAV prezidentui, Senatui, Kongresui. Taip paminėtinas neseniai jų įteiktas protestas - reikalavimas aiškinti Katyno tragediją.

Ukrainiečių teisininkų sąjunga taip pat aktyviai reiškiasi savo tautos teises begindama. Teisininko žodis yra svarus tarptautinės opinijos sudaryme. Suprantama, kad būtų malonu, jeigu Amerikos Lietuvių Teisininkų Draugija butų įsitraukusi į tą tautos teisių gynimo akciją. Lietuviai teisininkai tremtiniai ima iniciatyvą pirmieji, savo spaudos ir susirinkimuose reikalaudami iš savo centro organų akcijos ir šioje prolietuviškos veiklos srityje, jie judina didelį klausimą, kuris gali būti labai naudingas Lietuvos laisvės bylai.

Jei kančia silpnos valios žmogų gali kartais prikalti prie žemės, tai stiprios dvasios žmogų, nors kartais einantį klaidingu keliu, stiprus dvasinis sukrėtimas ar vargas gali išvesti į tiesos kelią.

—**Rost. Aleksandrov**

Vyras turi jėgą, jis gali apkabinti ateitį ir tame rasti paguodą. Moteris gi pasilieka veidas veidan su rūpesniu, jos niekas neišblaško, ji nusileidžia iki gelmių bedugnės, kuri prieš ją prama, kaip jos ašaros.

— *Balzakas*

Lietuvos statutas ir teisės filosofija

Šiomis dienomis pasirodė Lietuvių Teisininkų Draugijos Užsienyje leidinio "Lietuvis Teisininkas" Nr. 5.

Šiame "Lietuvio Teisininko" numeryje buv. Pabaltijo Universiteto profesorius Česlovas Butkys rašo apie Lietuvos Statutą. Straipsnyje "Užmirštas Lobynas" iškeliamas vertingas sumanymas susidomėti savuoju teisynu, "jame ieškoti atsakymo kaip teisiškai formavosi mūsų tautos būdas, kuris vertė mūsų kaimynus mus gerbti". Autorius siūlo tuo klausimu susidomėti Lituanistikos Institutui. Tikrai, ne kiekvienoje populiarioje enciklopedijoje randame bent trumpų žinių apie Lietuvos Statutą, kai mažesnės reikšmės teisinės kodifikacijos kitų tautų ten pažymėtos. Tai reiškia, kad labai mažai ir savo teisinės kultūros garsinime esame padarę; bet susidomėjimas Lietuvos Statutu turi lietuviui teisininkui dar ir grynai praktinę reikšmę. Ruošiantis naujai teisinės organizacijos statybai būsimoje Nepriklausomoje Lietuvoje lietuviai teisininkai turėtų pasinaudoti savuoju teisynu. Ne jo formalinė teise, bet jo dvasia. Lietuvoje veikė keli civiliniai kodeksai. Ir tai visi buvo atneštiniai. Per Nepriklausomos Lietuvos laikotarpį nesuskubta padaryti teisės unifikacijos. O kaimynai latviai tai suskubo padaryti. Neturėdami tokio lobyno, kaip kad mes turime, jie paėmė seną Pabaltijo įstatymą, pritaikė jį dabarties reikalams ir pavadino Ulmanio Kodeksu. "Lietuvos Statutas", kaip sako Č. Butkys, yra lietuvių savarankus kūrinys ir todėl labiau užsitarnauja pasididžiavimo.

Išsamiame ir su didele moksline erudicija parašytame straipsnyje: Individualizmas, teise, moralė ir pastabos apie egzistencinį mąstymą, *dr. Br. Baleniūnas* patiekia ištisą studiją tezių ir problemų surištų su straipsnio užvardinime paminėtomis sąvokomis. Tas problemas autorius svarsto teisės filosofijos šviesoje.

Dabarties politinės santvarkos turi savo šaknis teisinėse ir filosofinėse doktrinose.

"Nietzche atmetė krikščionišką mokslą — sako autorius —, o taip pat moderniską demokratiją ir socializmą; jis gana piktai charakterizavęs krikščionybės skelbiamą žmonių lygybės idėją. Už tat Nietzsche sukūrė filosofinį pagrindą autoritarinei santvarkai."

Toliau autorius rašo apie krikščionybę: "Krikščionybės mokslas, vertinant jį vien tik teisiniu požiūriu, išplaukia iš žmogaus prigimties ir jo natūralinės padėties".

Dėstydamas "pastabas apie egzistencinį mąstymą", autorius atranda, kad egzistencinis teistinis judėjimas paliečia ir mūsų filosofus. Tai A. Maceinos "Jobo dramoje" ir J. Girniaus studijoje apie Jasperso egzistencinę metafiziką, dr. Br. Baleniūnas suranda egzistencinio mąstymo elementų ir šiuos mūsų filosofus priskaito prie egzistencializmo filosofijos šalininkų.

Įdomu pažymėti, kad straipsnio šaltiniuose daug nagrinėta popiežių enciklikų; taip pat nemažai darbų ir mūsų filosofų, kas parodo, kad netiesiogiai mūsų filosofų raštai atsiliepia ir mūsų teisiškai - filosofinei minčiai.

Žurnale nemažai vietos skirta ir teisininkų organizaciniems reikalams. Tais klausimais rašo šiame numeryje *Bronius Ivanauskas, dr. Vl. Šimaitis, J. A. Stikliorius, Pr. Kavaliūnas ir R. Skipitis.*

Pagal paduotus davinius, dabar tremtyje yra 408 teisininkai, pasišalinę nuo raudonojo teroro. Jie išsibarstę po visą žemės rutulį, esama net Tunise ir Pakistane. Didžiausioji dalis gyvena JAV. Draugijos centro organai yra Chicagoje. Tame pat numeryje yra nekrologas: A. a. Joną Danauską prisiminus, kuriame Jonas Našliūnas aprašė buv. Lietuvos Vyr. Tribunolo Klaipėdos skyriaus pirmininko J. Danausko gyvenimo bruožus. Likimui lemiant, šis Lietuvos aukščiausiojo teismo teisėjas turėjo Amerikoje pelnytis duoną kaip fabriko darbininkas. Sunkus gyvenimas ir nebejaunas amžius pakirto jo jėgas.

Visdėlto šis žurnalas parodo, kad lietuvių teisininkų tremtinių masė — pajėgus vienetas. Tiktai vis tenka gailėtis, kad nėra glaudaus kontakto su Amerikos lietuviais teisininkais.

Lietuvių Teisininkų Draugijos Užsienyje leidinį" Lietuvis Teisininkas" redaguoja dipl. teisininkas Jurgis Gliaudys. Redakcijos adresas: 17600 Lindsay Ave., Detroit 35, Mich.

Mes taisome visų firmų siuvamas mašinas. Kiekvienas darbas garantuotas. Išnuomojamos mašinos. Mes pertaisysime į elektrinę jūsų kojinę mašiną. Prašykite mūsų nemokamai jums apskaičiuoti. Didžiausias pasirinkimas vartotų Singer mašinų.

SINGER SEWING MACHINE CO.
4222½ Archer Ave.

BANKIETAI VESTUVĖS PIETŪS
Šaltas Bufetas ir Užkandžiai
Nuo 2 iki 5000 asmenų
$1.45 iki $2.25
Kiek tik galite suvalgyti
GUS SANTINI CATERES
Mes patarnaujame mieste ir priemiesčiuose.
Dėl informacijų skambinkite
COlumbus 1-6544
Jei neatsiliepia šaukite
OLympic 2-8555

DĖMESIO. NAMŲ SAVININKAI
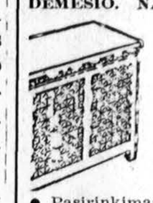
Sutaupykite 10% dabar. Tiktai ribotam laikui. Perkant
PLIENINES RADIATORIŲ SPINTELES
● Užlaiko sienas ir užuolaidas švarias.
● Pasirinkimas stilių bei spalvų.
Nemokamiems apskaičiavimams šaukite.
Blue Island 5148-Y-2 arba **EStebrook 9-2369**
WORTH RADIATOR CABINET CO.

Užsisakykite baldus tiesiai iš lietuvių dirbtuvės
Pas mus galite nusipirkti įvairių rūšių baldus, namų reikmenis: šaldytuvų baldus, namų reikmenis: saliono setus, miegamųjų setus ir kitus baldus.
ARCHER AVENUE FURNITURE CO.
Sav. JUOZAS KAZIKAITIS
4140 Archer Avenue
Tel. LAfayette 3-3516
Prieš įsigydami baldus patikrinkite pas mus, gal jums bus ekonomiškiau užsisakyti tiesiai iš mūsų dirbtuvės. Jei pageidaujate, galėsime duoti ir kreditan.

"Mes Radome Geriausią Vietą TAUPYMUI!"

TAIP SAKO suviršiš 10,000 taupytojų, kurie pasirinko **District Savings bendrovę... Kur kiekviena sąskaita yra apdrausta iki $10,000.00.. ir kur sutaupos neša aukštą dividendą...**

District Savings and Loan Association
3236 S. Halsted St., Chicago 8
Our New Home

Kelionės: lėktuvais, geležinkeliais, autobusais, laivais
SEGHETTI TRAVEL BUREAU, 2451 So. Oakley Avenue, Chicago 8, Illinois. Telefonas YArds 7-3278 ir 7-3279
Parūpiname bilietus, viešbučius ir sutvarkome visus su kelione surištus dalykus. Turime lietuvių skyrių. Pildome afidevitus.

PRADĖK TAUPYTI PAS....
MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4038 Archer Avenue Chicago 32, Ill
Telefonas: LAfayette 3-6719
KIEKVIENA SĄSKAITA APDRAUSTA IKI $10,000.00
MOKAME 3% DIVIDENTŲ
AUGUST SALDUKAS, Sekretorius

Deep Freezer'iu SAVININKAI
Pirmagalio rinktinė
JAUTIENA
Svaras 55 ct.
Vidutiniai 125 svarai
Pasturgalio rinktinė
JAUTIENA
Svaras 65 ct.
Vidutiniai 125 svarai
Rinktiniai **Jautienos šonkauliai**
Svaras 55 ct.
Vidutiniai 50 svarų
Taipgi kiaulienos mėsa, Veršiena, Vištiena ir užšaldytas maistas urmo kainomis. **4 centai už svarą už prityrusio supiaustymo ir supakavimą.** Galite pasiskirti laiką, kad galėtumėt stebėti piaustymą ir mėsos pasirinkimą, malimą ir kepsnių vyniojimą.
CLARENCE'S QUALITY WHOLESALE & RETAIL FOOD STORE
9800 Escanaba Ave.
SOuth Chicago 8-3473
C. Marcoullier, savininkas

NAUJOS PLOKŠTELĖS
Leidykla PAŠVAISTĖ išleido dvi naujas, Broniaus Budriūno Vyrų Kvarteto (Detroit, Mich.), įdainuotas, plokšteles:
ŠAUKSMAS — ALUTIS ir TĖVYNEI — SUBATOS VAKARĖLĮ
Kiekvienos plokštelės kaina $1.75, gi siunčiant paštu po $2.
Užsakymus siųskite:
PAŠVAISTĖ
560 Grant Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

SKELBKITĖS "DRAUGE"!

Dėmesio turintieji gazo leidimus! Leiskite mums pakeisti prieš šalto oro atėjima. Nerūdijančio plieno dumtraukio įtiesimai. Krosnys, kanalizacija, skardos darbai, gazo pakeitimai. East Maine Sheet Metal Works. VAnderbilt 4-2434.

DĖMESIO, savininkai! Užsakykite sau cementą dabar. Gatavai sumaišytas išliejimui! Mes pristatome kasdien ir sekmadieniais. C. R. Concrete Co. Centrinis gatavai sumaišytas cementas. Šaukite Crown Point 1502 jūsų reikmenims cemento srityje. Atvežame su troku.

Susirūpinę Savo Plaukais?
Jei sielojatės ir esate susirūpinę dėl per didelio plaukų kritimo ir dėl jų trapumo iš priežasties nepaprasto saulsumo tai džiaugsities išgirdę, kad daug asmenų išgijusių nuo panašių dalykų labai entuziastingai užgiria naują formulę vadinamą TRYSAN. Jie teigia, kad šios ir kitos plaukų bėdos, paeinančios iš galvos niežėjimo ir pleiskanų, buvo sekmingai sulaikytos tvarkingu šio nepaprasto mišinio naudojimų.

Neleiskite, kad jūsų plauku padėtis blogėtų; pabandykite TRYSAN. Dabar galima gauti ribotą kieki specialia kaina pasiunčiant ši skelbimą sekančiu adresu. TRYSAN CO., Box 226, Dept 46, Peekskill, N. Y. Jie Jums atsiųs du $3 vertės indelius už $5, o tai sutaupymas $1 nuo reguliarės kainos. Pinigu nesiųskite, tik užmokėkite laiškanešiui kai pristatys.

Vardas .....
Gatvė .....
Miestas ..... Valst. .....

Mergaičių universitetas Chicagoje

Pasikalbėjimas su jo prezidente. — Mergaičių eilėraščių antologija. — Studentės ir modernieji miesto išsiblaškymai. — $15,000 stipendijoms. — Maudymosi baseinas ir studenčių fechtavimasis

JUOZAS PRUNSKIS

Iš Chicagos centro paežere važiuojant į šiaurę, pasiekus 6363 Sheridan Road, išnyra iš namų tarpo penkiolikos augštų dangoraižis, melsvai pilksvo akmens. Ties majestotišku portaliu iškėlę žibintą ir rodydami augštyn stovi šviesos ir grožio du angelai. Viduje — švarumu spindintieji koridoriai, kabinetuose — gėlių puokštės, kas taip būdinga moterų įstaigai. Tai Mundelein kolegija, kurioje ruošiamos būsimosios mokytojos, sekretorės, dekoratorės, dietos specialistės, radijo tarnautojos, piešėjos ir iliustruotojos, laboratorijų tarnautojos, tyrimų įstaigų darbininkės, maisto ir maitinimo specialistės, muzikės, rašytojos, skelbimų skyriaus vedėjos, tarnautojos socialinėje srityje, valstybės ir savivaldybių įstaigų tarnautojos, aktorės, kalbėtojos, valstybės ir savivaldybių įstaigų tarnautojos, aktorės, bėtojos, ekonomistės, šeimininkės, dainininkės, statistikės, žurnalistės.

Pasklaidžiau jų mokslo programą. Jos turi humanitarinių mokslų ir gamtamokslio paskaitas, plačiai išeinama biologija, chemija, senosios ir moderniosios kalbos, istorija, žurnalizmas, matematika, fizika, psichologija, sociologija ir kiti mokslai reikalingi augščiau suminėtoms profesijoms. Turi net taip retus kursus kaip meteorologijos, elektronų mikroskopijos, radaro, spektroskopijos, aeronautikos, radiografijos ir kitus.

Prezidentė

Šis mergaičių universitetas (jo laikytojos bevelija jį vadinti kolegija, nes tai visgi tik viena speciali mergaičių mokykla, ir teduoda bakalaureato laipsnį, bet ne magistro ar daktaro) veikia nuo 1930 metų, įsteigta Marijos Artimo Meilės Seserų (Sisters of Charity BVM). Tai augštajai mokyklai vadovauja sesuo Mary John Michael, šios kolegijos prezidentė. Ji džiaugėsi, kad dabar JAV-se yra 2,500 jų bendruomenės seserų ir jos laiko 151 mokyklą. Šioje kolegijoje paprastai turi apie 800 mergaičių, kurių apie 60 gyvena bendrabuty, o kitos lanko iš namų. Studenčių amžius 16-22 metai. Mundelein kolegijos prezidentė yra psichologijos ir pedagogikos specialistė, gavusi magistrės laipsnį.

— Kokį įspūdį jums daro didmiesčio mergaitės čia besirinkdamos studijuoti? — paklausiau ją.

— Mes čia gauname geriausias mergaites iš Chicagos. Jos rimtos, nuoširdžios, augšto standarto studentės, pasiliekančios lojaliomis mokslui, auklėtojams ir Bažnyčiai. Jomis galima pasitikėti. Jos ne to tipo, kur plaukia paviršiumi. Jos čia pratinamos ugdyti skonį, išvystyti inteligenciją ir siekti asmeninio kilnumo, pamilti mokslą, kad išaugtų išmintingomis ir dorovingomis moterimis. Daugiausiai jos iš viduriniosios klasės gyventojų. Gabioms neturtingoms mergaitėms turime stipendijų, kurių vertė metams siekia apie $15,000. Kaikurios mergaitės užsidirba laisvalaikiu patarnaudamos prie mokyklos. Labai daugelis mūsų studenčių pačios ir savo mokslui lėšas užsidirba.

— Berods turite ir lietuvaičių studenčių?

— Daugelis iš jų besimokydamos mūsų kolegijoje parodė ryškius gabumus. Ir paskutiniu metu Ina Eidnaitė ir Milda Gulbinskaitė čia mokėsi gaudamos dalinę stipendiją, o Regina Rauchaitė gautomis iš NCWC lėšomis. Jos daug mačiusios ir pergyvenusios ir amerikiečių bendravimas su jomis padeda kaip vienoms, taip kitoms praplėsti savo akiratį.

Kolegijos prezidentė įteikė Mundelein kolegijos laikraštėlio "The Skyscraper" porą numerių, kur buvo gražiai aprašytos mūsų lietuvaitės.

— Ar jūs skatintumėte mergaičių ėjimą į augštesnius mokslus?

— Dabar tai mergaitėms-būtinumas. Daugelis jų ištekės, bus namų kūrėjos. Moderni moteris turi būti pasiruošusi šeimos, bendruomenės ir net pasaulio problemoms. Turi išvystyti visus savo sugebėjimus, ir tai geriausiai pasiekiama vienoms mergaitėms skiriamoje mokykloje, ir tai katalikų, kur pertiekiami pagrindiniai principai, sveika filosofija ir tikras gyvenimo būdas.

— Ar nemanote, kad modernusis miesto gyvenimas mergaitei studentei turi perdaug išblaškymų?

— Sunkumų yra, bet mergaitės įstengia susikoncentruoti. Ateidamos į kolegiją jos žino, ko nori. Jos supranta, kad joms savotiška privilegija siekti augštąjį mokslą, ir jos tam atsiduoda.

— Ar jos parodo kuriose srityse specialius sugebėjimus?

— Taip: literatūroje, kalbose, net ir gamtamoksly. Jų sugebėjimams plėtoti šioje kolegijoje turime 73 dėstytojus.

— Ar jos taip ir veda atskirą gyvenimą, tik vien mergaitės?

— O ne. Jos suorganizuoja šokius, į kuriuos pasikviečia De Paul, Lojolos universiteto studentus. Su jais dalyvauja diskusijų klubuose. Turime bendras gegužės ir spalio mėnesių pamaldas Lojolos universiteto bažnyčioje.

— Kaip studentės laikosi religijos atžvilgiu?

— Interesuojasi. Gražiai veikia Marijos sodalicija. Kas penktadienį savu noru dalyvauja adoracijoje. Nuo šių metų grupėmis pradės išvykti trijų dienų uždaroms rekolekcijoms. Šiemet keliolika iš jų įstojo į vienuolynus. Yra ir nekatalikių studenčių, ir iš jų tarpo būna konvertičių.

— Yra kokių nors draugijinių pramogų?

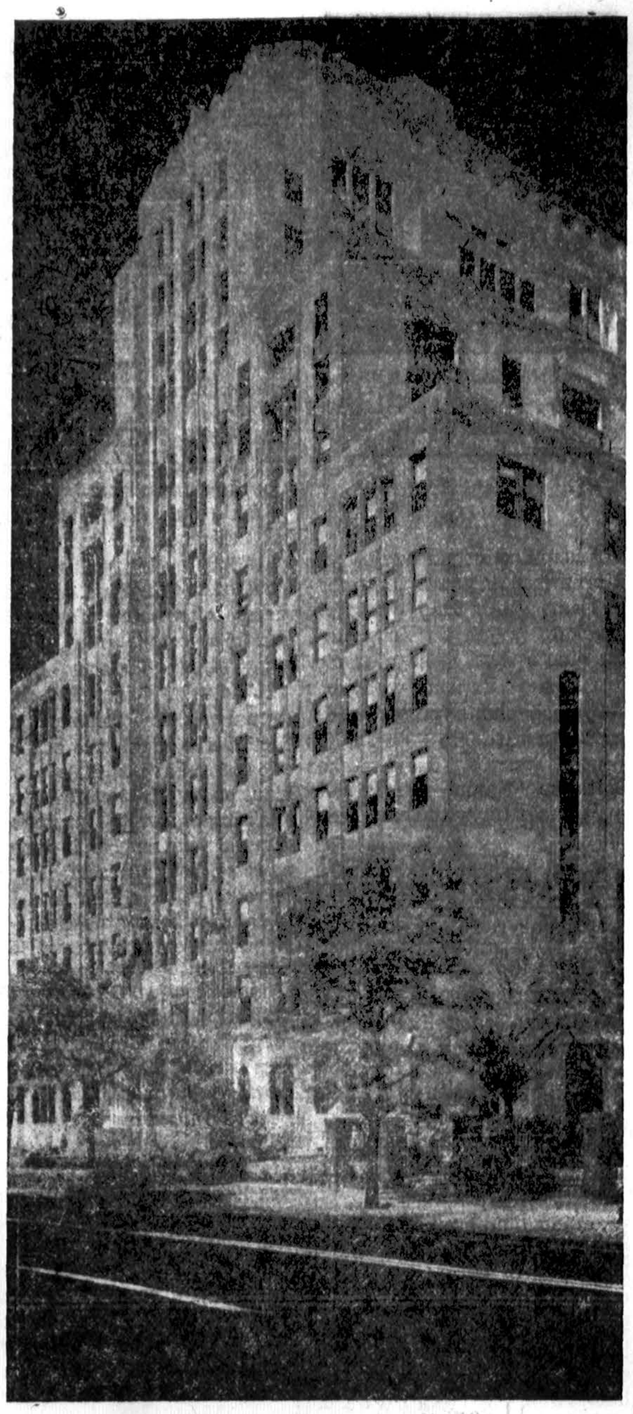

Mundelein kolegijos rūmai

— Klasės sudaro savo veikimo programą, ruošiamos arbatėlės, šokiai miesto didžiuosiuose viešbučiuose ir tt.

— Ar studentės atlieka kaikuriuos lavinimus ir ne šiuose rūmuose?

— Būsimosios mokytojos eina praktikos pamokoms į parapines ir viešąsias mokyklas.

Prezidentė papasakojo, kad viena jų įstaigos seselė yra lietuvaitė. Turėjau progos su ja pakalbėti. Tai sesuo Francha Šilinskaitė, kurios motina gyvena Dievo Apvaizdos parapijoje. Jau 10 metų, kaip ji šiame vienuolyne, šeimininkauja. Tėvas jos miręs, motina kilusi iš Vidukles parapijos, gyvena 932 W. 19 str., Chicagoje. Ta lietuvaitė seselė sakėsi esanti labai patenkinta.

Per mokslo šventovės patalpas

Sesers mokytojos vedamas perėjau per tos mokslo šventovės patalpas. Jos čia net turi mažą teleskopą astronomijos pamokoms, mažą teatrą ir didelę salę (1250 asmenų) savo dramos pasirodymams. Instrumentai studenčių pratyboms radijo tarnybai. Yra įrengta nedidelė radijo studija, puikiai katalogiuotas gaidų ir plokštelių knygynas. Po stiklais turi mažą eksperimentinį botanikos sodelį, gausiai mikroskopais ir kitais įrankiais apstatytos biologijos, chemijos laboratorijos, specialios patalpos rodymui mokslinių filmų. Turi net savo Roentgeno aparatą (X-ray), kuriuo peršvėčia augalus, darydamos biologinius tyrimus. Į kiekvieną kambarį įvesti garsiakalbiai, todėl lengva reikiamą žmogų susišaukti tokioje salių daugybėje. Didelė virtuvė (įdomu, vyriausiu virėju yra baptistų ministeris), siuvimo salės, kambariai namų ruošos pratyboms, muzikos kambariai, erdvi gimnastikos salė, kur net fechtuotis studentės mokosi padedamos specialistų, turi ir šokių pamokas. Įrengtas net ir maudymosi baseinas ir studentės turi plaukymo pamokas.

Mergaičių poezija

Mokykla leidžia savo žurnalą "The Mundelein College Review", prie kurio studijuojančios žurnalistiką gali atlikti praktiką. Kas antri metai išleidžiama mergaičių (studenčių ir baigusiųjų) eilėraščių antologija "Quest". Paskutinėje (XIV tomas) yra eilėraščiai net 35 autorių. Tos antologijos įžangoje rašoma:

— Mes nesame boheminių nuotaikų kolegiatės...Jeigu mūsų eilėraščiai atakuos ar išvilks aikštėn vieną iš tų bendrybių, "taip brangių širdims" vidutinio modernisto — tai gerai. Bet ne dėl to mes dainuojame. Mes siekiame heroiškais dalykais: Dievu, žmogumi, prerijomis, žemės grumstelių...Gal kas pasakys, kad mes jaunos ir nesuprantame, bet argi Keats (vienas žinomų poetų) neturėjo tik 26 metus, kai mirė?

Naujai atrastieji metalai

Tarp naujai atrastų metalų ypatingai vertinamas *titanijus:* jis yra stipresnis už kaikurias plieno rūšis, o teturi tik 40% plieno svorio, todėl labai patogus panaudoti aviacijoje. Jis yra sidabro baltumo, komerciniams tikslams pradėtas gaminti 1948 metais. Jo vartojimas dar mažas, bet auga. Daugiausiai naudojamas sprausminiuose lėktuvuose.

Kitas ypatingos vertės naujas metalas — *tantalas.* Jis beveik visiškai nerūdyta ir nėra naikinamas chemikalų, dėl to jis plačiau vartojamas kaulų sustiprinimui žmogaus kūne operacijų keliu, pavyzdžiui, tantalo plokštės naudojamos ištaisymui suskaldytos kaukuolės kaulo. Tantalas yra kietas, pilkai šviesus metalas. Jis pradeda tirpti tik karštyje 3,632 laipsnių Fahrenheito.

Trečias svarbus metalas — *tungstenas.* Jis tripsta tik 6,000 laipsnių karštyje ir pasiliekа atsparus kaitroje, kada kiti metalai suminkštėja. Grynas tungstenas yra šviesus, bet dažniausiai jis būna pilkos spalvos. Sunkumo jis kaip auksas. Jau jisai vartojamas gaminimui arti šešetos tūkstančių įvairiausių daiktų, jų tarpe — elektros lempoms, grąžtų smaigaliams, atominės energijos įrankiams, elektirnėms krosnims, sprausminiams lėktuvams, artilerijos kulkoms galinčioms pramušti šarvus, ir daugeliui kitų dalykų, kur reikalinga kieta medžiaga.

Plačiau imama vartoti ir *magnezijos* metalas, kurio žaliavos yra iš jūrų vandens. Jis yra vienas iš pačių lengviausių metalų, naudojamas transporto priemonių gamybai, namų apyvokos dalykams, baldams, nešiojamiems įrankiams. Tas metalas yra suliejamas su cinku, aluminium ar manganu.

Du milionai lankytojų

Mokslo ir Pramonės Muzėjumi Chicagoje didelis susidomėjimas ir jo lankytojų skaičius pernai metais paaugo 10%. Jei taip augs ir šiemet, o dabartinė padėtis to leidžia tikėtis, tai 1952 metais jo lankytojų skaičius prašoks du milionu.

REMKITE "DRAUGĄ"!

40 METŲ PREKYBOJE

SUKAKTUVIŲ PROGA KAINOS ATPIGINAMOS

Geriausi namams baldai, televizijos aparatai, elektriniai šaldytuvai, skalbimo mašinos, siuvamos mašinos, pečiai. Deimantai, laikrodėliai, jewelyrai.

JOS. F. BUDRIK, Inc.
3241 So. Halsted St.
Tel. CAlumet 5-7237
Chicago 8, Illinois

Atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30 val.

Budriko leidžiama radijo valanda iš WHFC 1450 kil. radio stoties ketvirtadienio vakarais nuo 6 iki 7 val. vak. su orkestru ir dainininkais.

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS

Kiekvienas žmogus turėtų atliekamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę.

Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien!

MUTUAL Federal SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. VIrginia 7-7747
Savings Insured to $10,000 by F. S. L. I. C.

Išpardavimas su 20% Nuolaida
Tiktai ribotam laikui

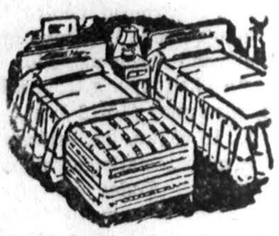

Mes parduodame visas mūsų aukštos rūšies prekes—baldus, kilimus, gazo krosnis ir visus gerai žinomų gamybų matracus ir spiruokles — su dideliais sutaupymais. Pirkite dabar ir sutaupykite.

Pirmad. ir Ketvirtad. atdara iki 9:30 val. vakaro

Southwest Furniture Company
6200 South Western Ave., priešais Sear's krautuvę
Lengvos išmokėjimo sąlygos tiesioginiai be jokios kredito įstaigos

10 ATSAKYMŲ
KODĖL APSIMOKA TAUPYTI STANDARD FEDERAL ĮSTAIGOJE:

1. Ji yra stipriausioji taupymo įstaiga.
2. Dabar ji moka didesnį dividendą.
3. Ji yra grynai lietuviška įstaiga.
4. Jos Atsargos Fondas didesnis negu $3,000,000.00.
5. Cash, Gov. Bonds ir G. I. paskolų turi, daugiau $20,000,000.00.
6. Namai ir visi įrengimai priklauso Standard Federal, bet knygose jų vertė yra tiktai $1.00.
7. Ji saugiai ir konservatyviai vedama.
8. Per 43 metus ji visados visiems išmokėjo pagal pareikalavimą.
9. Visuose jos skyriuose mandagus ir teisingas patarnavimas.
10. Kiekvieno sąskaita F. S. & L. I. Corp. apdrausta iki $10,000.00.

TURTAS — $30,000,000.00

Pinigai padėti prieš 11-tą mėnesio dieną neša dividendus nuo pirmos.

Standard Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue, Kampas Sacramento Avenue
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas. • Telefonas: VIrginia 7-1141

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 4 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

SIUVAMŲ MAŠINŲ KRAUTUVĖ
ARCHER SEWING CENTER
4170 SOUTH ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILL.
Tel. BISHOP 7-1045

parduoda, taiso bei keičia visų rūšių SIUVAMAS MAŠINAS ir RAŠOMĄSIAS MAŠINĖLES. Didelis pasirinkimas senų ir naujų. Paimam ir pristatom. Vykstame į provinciją iki 100 mylių už Chicagos demonstravimui. Geros išsimokėjimo sąlygos — tik 10% įmokant. Skambinkite BIshop 7-1045 arba atsilankykite asmeniškai.

BILL K'S
Mr. & Mrs. Wm. Kareivai, Savininkai
LIQUOR STORE AND TAP ROOM
4644 S. Paulina St.
NEPAMIRŠKITE
BILL K'S
Didelis pasirinkimas importuotų

Visus kviečiame atsilankyti ir išgerti WHITE BEAR lietuviško alaus. Tiktai 25c už bonką, o už 10 uncijų stiklą 15c. ir $4.10 už dėžę. Bargenas!

Jei mes patenkiname šimtus kitų asmenų, **kodėl mes negalėtume patenkinti jūsų?** Atvykite ir duokite progos mums jus įtikinti.

One World Insurance Agency
VIENINTELĖ LIETUVIŠKA ĮSTAIGA SOUTH SIDĖJE, KURI PATARNAUJA VISOKIŲ RŪŠIŲ APDRAUDOSE!
Mes atstovaujame atsakomingas apdraudos kompanijas, todėl kiekvienas mūsų klijentas visados apsaugotas, jei kam įvyksta kokia nelaimė.
FIRE—AUTOMOBILE—LIABILITIES—PREVENTION IR ACCIDENTS.
6322 SOUTH WESTERN AVE. Telef. PRospect 6-5162
Agentūra yra CHAS. P. KAL priežiūroje

AVIŽAPJŪTĖ DZŪKIJOJE

JUOZAS BŪGA, Chicago, Ill.

Prašinėjo avižėlė,
Sėjėjėlio, sėjėjėlio.

Avižas sėja prieš Velykas sykiu su kitu vasarojum. Jei žemė prastesnė, pilia daugiau avižų. Avižoms tinka visokia žemė. Tik molis joms netinka. Avižas pasėjus, po dviejų savaičių jos pradeda dygti.

Avižapjūtė

Avižas pjauna tuojau po rugių. Pjauna su dalgėmis. Vyrai pjauna, o moterys ima avižas ir riša į pėdus. Pirmiausia pastato "dieduką", nulaužia žemyn viršūnę ir pristato keturius pėdus. Šeštąjį pėdą uždeda viršuje ir vadina "kepure". Avižų ėmėjos avižų pėdus sunešioja į dvi eiles. Avižas sustatydavo kapomis (po šešiasdešimt pėdų). Tą partiją avižų baigę sustatyti, grįžta atgal ir vėl pjauna avižas. Avižas pjaudavo dažniausiai be talkų. Kad geriau būtų suvežti, avižos sustatytos dviejose eilėse ir su tarpu tarp avižų krūvelių.

Avižapjūtės giesmės

Moterys, pradėdamos pjauti avižas, giedodavo:

Prašinjo avižėlė
Sėjėjėlio, sėjėjėlio.
Nesėk manęs, sėjėjėli,
Augštam kalne, molynoje.
Nebus mano stogelio,
Nei grūdelių, nei grūdelių.
Pasėk mane, sėjėjėli,
Žemoj klonėj, miežymėly.
Tai bus mano stogelis.
Ir grūdeliai, ir grūdeliai.

Ona Bražinskienė,
Samuniškių km., Merkinė.
1951.12.17.

Taračionių km., prie Merkinės, giedodavo aživas pjaunant taip:

Upele červonkėle,
Upele červonkele kol teki ne-
/nustoji.
Kaip aš turiu nustoti,
Kaip aš turiu nustoti, ežerai
/nevelija.
Ežerai nevelija,
Ežerai nevelija, upelės pamа-
/čija.
Mergele tu jaunoji, kol verki
Mergele tu jaunoji,
/nenustoji.
Kaip aš turiu nustoti,
Kaip aš turiu nustoti, anyta
/nevelina.
Anyta nevelina,
Anyta nevelina, mošelės pa-
/mačija.

Dainavo: Ona Dakanienė,
Taračionių km., Merkinė.
1950.11.10.

Drickūnų km., Varėnos par., statydamos avižas, arba eidamos pradėti naują barą giedodavo taip:

Oj tu kregždele,
Mėlynoji paukštele.
Oj ko išiėkei iš šilto lizdelio.
Oj ko palikai sa' mažus vai-
/kelius.

Giesmėje kaltinama kregždė nesirūpinimu savais vaikais, teisinasi:

Vėjelis pūtė ant šilko lizdelio,
Lietulis lijo ant mažų vaikelių.
Tai aš išlėkiau iš šilto lizdelio,
Tai aš palikau sa' mažus vaike-
/lius.

Padainavo: Ag. Maliauskienė,
Drickūnų km., Varėna.

Liūdna giesmės meliodija verkiančiu balsu moko žmones būti rūpestingais: mylėti savo šeimą, šeima rūpintis ir laikytis prie savų namų.

Senovėje lietuvis vargo, kentėjo skriaudas ir tai pergyvenęs buvo jautrus visur, kaip tai matyti šioje avižapjūtės giesmėje:

Tu ąžuole, tu žaliasai,
Nestovėki prie kelelio.
Kodėl dzūkas taip kreipiasi į ąžuolą, ką jis pramato?
Nestovėki prie kelelio,
Atjoja šimtas raitų.
Atjoja šimtas raitų,
Iškirs tave iš šaknelių.
Iškirs tave iš šaknelių,
Genės tavo tankias šakas.
Genės tavo tankias šakas,
Nukirs tavo viršūnėlę.

Lietuvis suprato, kad ir medis turi galvą — viršūnę, kad ir jis turi rankas — šakas. Lietuvis turėjo sau namus ir jau tė, kad ir paukščiams jie reikalingi. Šimtas raitų atjojo štai dėl ko pakirsti ąžuolo: Kad nevytų drabni paukščiai, Drabni uakščiai sau lizdelio.

Lietuvis mato ir dar daugiau:

Iškrigdė vison šalin,
Tavo vėjas žalius lapus.

Padainavo: Elena Čirienė,
Paulių km., Merkinė.

Ąžuolas senovėje buvo labai gerbiamas medis, šventas medis, ir žmonės giesmėje mokomi nebūti tokiais, kaip tas šimtas raitelių.

Įdomiausia yra mitologinė giesmė, giedama vakare pjaunant avižas:

Vakarinė žvaigždelė,
Visą Dangų išvaikščiojo.
Visą Dangų išvaikščiojo.
Prie mėnulio apsistojo.
Toliau giesmėje tuojau sugretina mergelę su berneliu:
Jauna, graži mergužėlė
Po laukelį išvaikščiojo.
Po laukelį išvaikščiojo,
Prie bernelio apsistojo.
Oj berneli, pjovėjėli,
Tu jau būsi, jau dėl manęs,
Jau dėl manęs našlaitėlės.

Dainavo: Agota Akstinienė,
Dubinykai, Merkinė

Avižas veža į kluoną

Avižoms išdžiūvus, važiuoja su drobinom ir veža į kluoną. Vežime esti vienas vyras ir deda pėdus eile iš kraštų. Vėliau pėdus deda viduryje. Vienas žmogus esti žemėje ir paduoda avižas į vežimą su rankomis, arba su šakėmis. Vaikai pagrėbsto likusias avižas po pėdais ir avižų pagrėbstas veža į kluoną ir meta kartu su pėdais į šalinę.

Avižų kūlė

Avižas kulia rudenį arba žiemą su kultuvais, kai neturi darbo, arba avižų šiaudus pjaudavo arkliams. Avižų šiaudus duodavo ir karvėms. Iškultas avižas vėtydavo su vėtyklėmis. Avižas duodavo arkliams po gorčių parai. Dirbant duoda tiek, kiek arklys suėda. Duodavo paukščiams ir maldavo kiaulėms — penimiesiems avižas. Darydavo kruopas: šutina avižas, vėliau ima iš vandens ir pila į pečių ant pado ir džiovina. Išdžiūvusias pila į piestą ir grūda. Vėliau naminėmis girnomis numaldavo žieves. Tada nuleidžia viržutinę girnapusę žemiau ir daro avižines kruopas.

Lieka darant kruopas miltų. Iš miltų daro maltinius: įpila į dubenį miltus, su šaltu vandeniu tirštai sumaigo, valgydavo penktadiniais. Virdavo avižų kisielių, kurį valgydavo su spirgais, arba penktadieniais su medum, arba su cukrum. Iš avižinių kruopų darydavo pieninką viralą.

Avižapjūtės papročius surašiau iš Viktoro Morkūnų, Miežionių km., Švenčionių vls. Avižines giesmes ėmiau iš įvairių Dzūkijos vietų.

ATIDARA IKI GRUODŽIO MĖN. 1 DIENOS AHLENIUS CABINS

$27.50 sav. pas Bass Lake, Indiana: toiletai, bėgantis vanduo ir t. t. Rašykite: Box 383-A, Knox, Indiana arba šaukite: Monterey 2872 pas Winnemac, Indiana.

ALBINAS BENIULIS
ATLIEKA PERKRAUSTYMUS ir įvairių daiktų pervežimus
Taip pat persiunčiame į užsienį pakietėlius įvairaus maisto.
Kreiptis:
2554 SO. HALSTED STREET
Tel. DAnube 6-3245

PRECIZINIS TELEVIZIJOS IR RADIJO
APARATŲ TAISYMAS
Sąžiningas ir garantuotas darbas. Aparatai nemokamai paimami ir pristatomi į namus.
DARBO VALANDOS: 6 v.v.—10 v.v. Šeštadieniais: 8 v. ryto—10 v. vak.
M. RIMKUS, 4119 So. Francisco. Telef. YA 7-1099

● TELEVIZIJA ● RADIO ● ŠALDYTUVAI ● SKALBIAMOS MAŠINOS ● LYGINTUVAI ● (IRONERS ● PLOKŠTELĖS (RECORDS) ● NAMŲ REIKMENYS IR T.T.
WEISS APPLIANCE
PILNAS TELEVIZIJOS IR RADIO APTARNAVIMAS
4057 South Archer Avenue
Tel. YArds 7-8666, Chicago 32, Ill.

"STALINO BOMBA
Sprogs Chicagoj"
VAIDINA
Liet. Valstybinio Teatro Aktoriai
DRAUGO
METINIAME IŠVAŽIAVIME
VYTAUTO PARKE
PRIE 115tos IR CRAWFORD AVE.
Pirm., Rugs. 1 d.
(LABOR DAY)

Šokiams groja JURGIO AKELIO Orkestras
ĮVAIRŪS PAVAIŠINIMAI IR GĖRIMAI !
NEPAPRASTOS PRAMOGOS!
Išvažiavimo proga bus duodama $1,050.00 vertės dovanų. Laimingieji galės gauti: $400.00 pinigais; Philco televizijos aparatą $350.00 vertės; ir Zenith televizijos aparatą $300.00 vertės.
Nuoširdžiai kviečiame visus skaitlingiausiai dalyvauti šiame dideliame "Draugo" išvažiavime.
RENGĖJAI

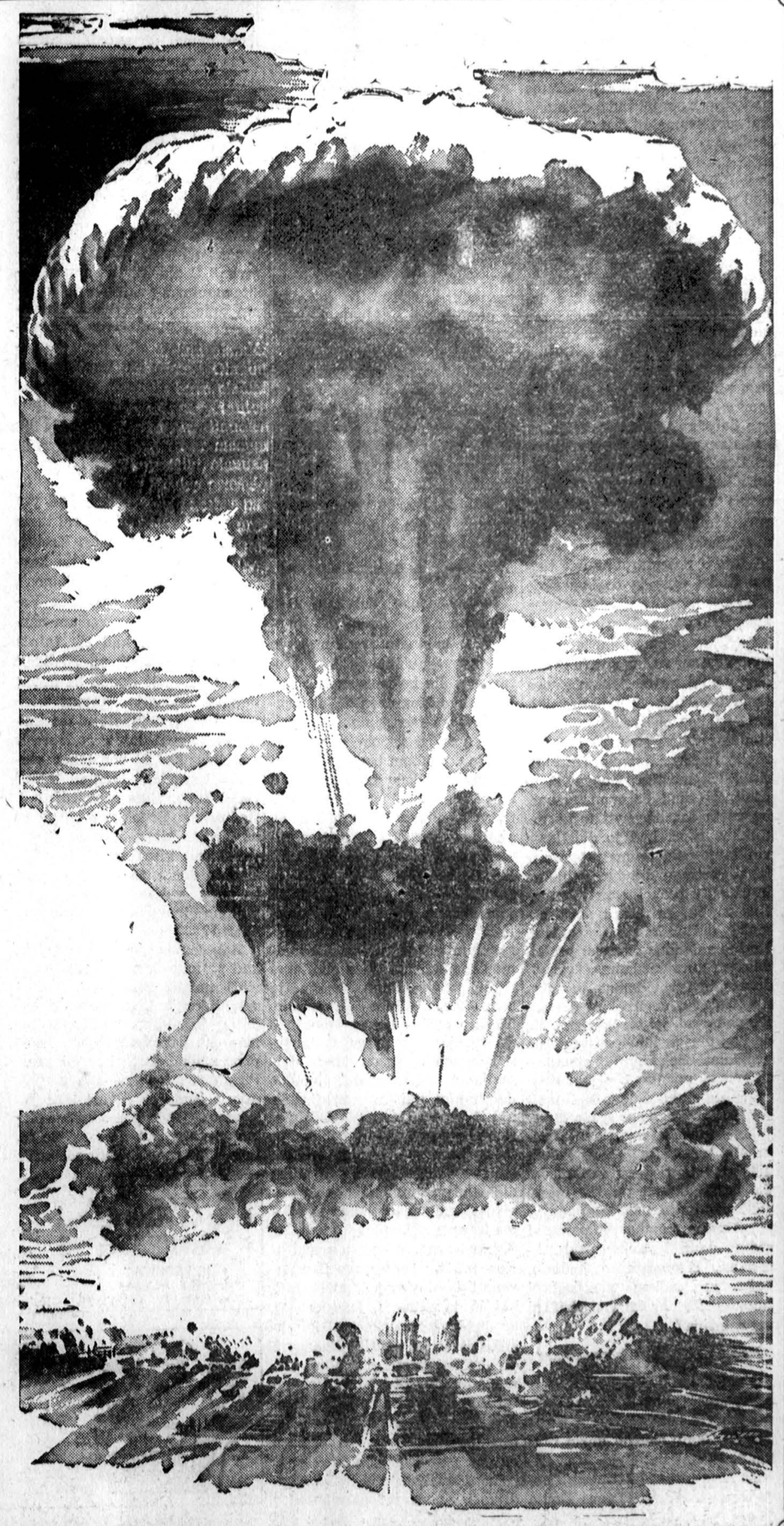

Susipažinimo TV patarnavimo pasiūlymas. $4.50 dėl riboto laiko! Aptarnaujame jūsų setą — Peržiūrime visus reguliatorius — išvalome ekraną — pakeičiame senas baterijas. Vienos dienos garantuojamas darbas. Taip pat specializuojamas į pataisymą visų elektrikinių reikmenų. Plaunamas mašinas - dulkių siurblius. BRUNO'S TELEVISION
SPaulding 2-2811

Remkite "Draugą"

MER-VAL SCHOOL OF DANCING
ŠOKIŲ MOKYKLA
8 savaičių kursai prasideda Rugpiūčio 23-čią dieną
Skyriai pradedantiems, vidutiniai pramokusiems ir gerai išsilavinusiems mokiniams.
Telefonai Majestic 634 arba Majestic 3431Y-1
112 WASHINGTON STREET
Waukegan, Illinois

PLATINKITE "DRAUGĄ"

TELEVIZIJOS BEI RADIO PARDAVIMAS IR TAISYMAS
DAINA TELEVISION COMPANY
qualified engineers' service
3120 S. Halsted Street - DAnube 6-6887

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA
SAFETY OF YOUR SAVINGS
CRANE Savings & LOAN ASS'N
INSURED UP TO $10,000
3% ON SAVINGS
2555 West 47th Str. CHICAGO 32, ILL. LAF. 3-1083
B.R. PIETKIEWICZ PRES.

Muzikams prabilus apie tautos dainas

DR. JONAS BALYS, Bloomington, Ind.

Atsiliepė pora muzikų, Vl. Jakubėnas ir J. Kačinskas, pasisakydami, ką jie mano apie mūsų dainas ir iš to išplaukiančius uždavinius, ryšium su mano pora tautosakinių straipsnelių. Kai kurie dalykai — taip, kai kurie — ne.

Žinoma, galima būtų nuo ryto iki vidurnakčio ginčytis, kam kas turėtų būti dėkingi: ar mūsų muzikai, galį pasinaudoti labai melodingomis tautos dainomis, ar tos dainos mūsų muzikams, kurie jas savo kompozicijose sukultūriną ir iškelią į egzaltuoto meno augštybes...

Vyrai, kurie dainą mylėjo

Man kaip tautosakininkui kitas dalykas pirmiausia rūpi: liaudies daina nėra tik mano dalykas, bet dar ir labai svarbus mūsų tautos kultūrinis pasireiškimas, kurį reikia ne tik išnaudoti, bet dar mylėti ir tyrinėti. Nereikia į tautos dainas žiūrėti tik kaip į priemonę publikai į koncertus sutraukti. Reikia dar jas ir *mylėti*. Šitos meilės liaudies dainai daugeliui mūsų muzikų kaip tik ir trūksta. Mat, meilė ir įpareigoja. Rodos, kam gi kitam daugiau turėtų rūpėti mūsų dainų rinkimas ir jų tyrinėjimas, jei ne muzikams? Tačiau taip nėra. Didieji tautos melodijų rinkėjai buvo ne muzikai profesionalai, bet kunigai: Antanas Juškevičius (užrašė apie 2,000 mel.), A. Sabaliauskas (550 mel.), T. Brazys (1,000 mel.), P. Bieliauskas (1,000 mel.). Gal kai kuriems jų kiek ir trūko muzikinio pasiruošimo, bet užtat jie turėjo patį svarbiausią dalyką — meilę mūsų dainai. Taip buvo seniau, o dabar? Štai į Ameriką privažiavo mažiausia pora desėtkų kvalifikuotų muzikų, o ar nors vienas jų rimtai ėmė rinkti mūsų dainas, užrašinėti iš žmonių jų melodijas, iškasti naujus ir vertingus dalykus? Pats įsitikinau, kad dar galima rasti nuostabių dalykų, ir netaip jau labai sunku. Geriausias sąlygas dainoms rinkti turi lietuviškų parapijų vargonininkai. Jų tarpe yra išsilavinusių muzikų kaip iš senųjų, taip ir iš jaunųjų ateivių tarpo. Kodėl apie jų darbus šioje srityje nieko negirdėti? Žinau, kad rinko dainas Pranas Remeika iš New Jersey, kuris besitampydamas su fonografu ir širdies smūgį gavo. Atsiuntė visą sąsiuvinį dainų su gaidomis Almus Šalčius iš Brooklyno. Tūkstančius dainų surinko ir teberenka Juozas Būga, nors kai kurie dideli muzikos žinovai iš jo pasišaipo, kad jis nenusimanąs, ką verta esą užrašyti ir ko ne. Būkime tikri, kad jo dideliame rinkinyje pakankamai atsiras ir labai vertingų dalykų. Pagaliau ir aš pats perkeliavau tūkstančius mylių, prirašiau pora nemažų dėžių kaspinų, paskum šimtus valandų smagiai praleidau jas nurašinėdamas, tvarkydamas ir tyrinėdamas jų tekstus. Tai vis nemuzikų darbai. Ką padarysi, jei tie, kuriems šis darbas geriausiai pritiktų, juo nesidomi. Kiek žinau iš spaudos, tik viena muzikė Dr. D. Narutavičiūtė rinko dainas Kolumbijos lietuvių tarpe. O mūsų didieji kompozitoriai ir dirigentai paprastai nemėgsta tokiais "niekniekiais" teptis sau rankų...Jei jie jieško dainų, tai tik tokių, "iš kurių galima šis tas padaryti". Žinoma, kambaryje patogiai sėdint daug lengviau pasirinkti dainų iš spausdinto leidinio, negu jų pačiam pasijieškoti žmonėse. Bet ar tai yra visiškai pateisintina?

Dainos melodijų tyrinėjimas

Neužtenka dainomis tik grožėtis, stengtis jų dėka sau laurus įsigyti, bet dar reikia jas ir *tyrinėti*, kaip svarbų mūsų tautos kultūrinį palikimą. Kas nenori ar negali tyrinėti, tegul padeda surinkti medžiagą. Daina susideda iš dviejų dalių, iš žodžių ir melodijos (arba atvirkščiai, jeigu norite). Abi dalys yra lygiai svarbios ir joms reikia dvejopų tyrinėtojų: tautosakininkų ir muzikų. Dainos žodžio tyrinėtojai jau nemaža yra padarę, tačiau dainų muzikos tyrinėjimas dar toli atsilikęs. Nejaugi mūsų muzikai nejaučia jokio sąžinės bąkstelėjimo, kad čia ir jiems reikėtų savo dalį pridėti, o ne vien tik imti? Ar nukris muzikui karūna nuo galvos, jei spausdindamas poros šimtų taktų savo harmonizaciją, pradžioje (ar gale) pridės dar keletą taktų, paduodamas gryną tautos melodiją? Visi dainų tyrinėtojai, pirmiausia kitataučiai, tuo labai apsidžiaugtų. Pagaliau ir pats kompozitorius, jei jau taip nori, galėtų pasididžiuoti: žiūrėkite, ką aš padariau iš to "niekniekio"!

Pilnas tekstas ir metrika

Dar ir dėl kitos paprasčiausios taisyklės man seniai tenka kovoti su muzikais profesionalais. Tautosakos tyrinėtojams daina turi vertės tik tada, kai yra užrašytas ir jos *pilnas tekstas*, be to, dar paduota tiksli *metrika*, būtent, *koks* ir iš *kur* kilęs buvo tos dainos teikėjas, *kada* ir kur jis ją išmoko, *kokiais atvejais* ta daina būdavo dainuojama. Trumpai tariant, reikia užrašyti dainuotojo vardas ir pavardė, jo amžius, aiški kilimo vieta (kaimas, parapija, apskritis) arba ta vieta, kurioje jis tą dainą išmoko (kartais dzūkas padainuoja būdingą žemaičių dainą, ir atvirkščiai), pagaliau pažymėti, ar tai yra vestuvių, rugiapjūtės, kalėdinė ir pan. daina. Tokioms žinioms surašyti, rodos, tik kelių minučių tereikia. Šį pagrindinį tautosakinį reikalavimą gerai suprato Antanas Juškevičius jau apie 1850 metus, o kiek aš vargo turėjau būdamas Lietuvių Tautosakos Archyvo vedėju, kol mūsų moderniškus muzikus priverčiau laikytis šitų paprasčiausių dėsnių, būtinai reikalingų moksliniam dainų tyrinėjimui.

Vienas pavyzdėlis

Ir dar vienas dalykas man keistai atrodo. Archyvo fonogramų kabineto vedėjas buvo Zenonas Slaviūnas (likęs Lietuvoje). Jis kelerius metus lankė Kauno Konservatoriją, susipažino su teoretiniais klausimais, gražiai išmoko skambinti pianinu, paskum perėjo į humanitarinių mokslų fakultetą ir jį baigė. Jis rimtai susidomėjo primityvia ir liaudies muzika, išstudijavo žymių šios srities autoritetų darbus (W. Heinitzo, E. M. von Hornbostelio, H. Mersmanno ir kitų), padėjau ir aš jam išsidirbti mokslinio tyrinėjimo metodą, ir taip jis pasidarė žymiausias mūsų liaudies muzikos žinovas. Visa eilė labai rimtų jo straipsnių ir studijų buvo išspausdinta Lietuvoje. Tiesa, užrašinėdamas fonografu jis turėjo retą progą išklausyti tūkstančius mūsų dainų, dainuojamų tipingiausių liaudies dainininkų, galėjo prisirinkti žinių iš pačio pirmojo šaltinio. Reikėjo daug dirbti, bet jis tą darbą pamėgo. Ir man būdavo keista, kai susitikus su mūsų didžiaisiais muzikais tekdavo girdėti gana skeptiškus atsiliepimus apie Slaviūną, girdi, ką jis nusimano, jis ne kompozitorius, prastai padirigavo Beethoveno 5-ją simfoniją, žodžiu, niekai iš jo...Žinoma, kompozicija ar dirigavimas orkestrui ir muzikos istorijos tyrinėjimas yra du visiškai skirtingi dalykai. Užtat kai kompozitoriai ar dirigentai imasi rašyti apie mūsų liaudies muzikos teoretinius ar istorinius klausimus, tai pridaro galybę paprasčiausių klaidų. O reikėtų ir jiems šią sritį pastudijuoti, nors tai pareikalautų daug darbo ir būtų nepelningas dalykas.

Ligšioliniai rinkiniai

Dėl naujai pasirodžiusios K. V. Banaičio suharmonizuotų dainų knygos galima pasakyti, kad gerai, jei ji buvo išleista, bet tai nėra jokia naujiena. Taip jau senokai ir Amerikoje darė muzikai Mikas Petrauskas, A. Pocius, St. Šimkus ir A. Vanagaitis. Pasirankiodavo jie iš žmonių gražesnių melodijų, jas daugiau mažiau suharmonizuodavo ir išleisdavo populiarius rinkinėlius. Kuriam iš jų tas liaudies dainų perviršinimas geriau pasisekė, tai jau skonio dalykas. Pagaliau tai parodys ir pats gyvenimas. Pagyvensime ir pamatysime, kieno suharmonizuotos dainos daugiau prigis ir bus dažniau girdimos parengimuose ar suėjimuose, ir kieno liks tik popieriuje.

Man tik gaila dėl vieno dalyko: nei vienas paminėtų rinkinių neturi vertės folkloristikai. Banaičio rinkiny naujų dalykų kaip ir nėra (vos trys dainos pirmąkart panaudotos), tačiau anų keturių muzikų leidiniuose dažniausiai būdavo duodama nauja ir įdomi, tiesiog iš žmonių paimta medžiaga. Trūksta tik dviejų svarbių dalykų: grynos liaudies melodijos ir metrikos. Iškraipymai ir anonimiškumas tautosakai yra patys blogiausi dalykai. Anuodu dalyku pridėjus, tų leidinių meninė ar praktinė pusė nei kiek nebūtų nukentėjusi, bet kartu būtų buvę pasitarnauta ir folkloristikai. Tad kodėl vengti vienu šūviu du zuikiu nušauti? Kodėl muzikai nejaučia pareigos atiduoti savo duoklę dainai, kaip tokiai, o neužsiimti vien tik hibridų gamyba? O didžiausias dainai pasitarnavimas yra autentiškų žinių apie ją suteikimas. Nuolatos randu literatūroje svetimomis kalbomis cituojamą garsųjį dviejų tomų Kr. Barčio rinkinį "Dainų Balsai", o ar daug kas yra girdėjęs apie tokių garsenybių, kaip Schumanno ir Chopino perkurtas mūsų daineles?

Šviesi prošvaistė

Galima pasidžiaugti, kad yra ir šviesių prošvaisčių. Štai turiu rankose nedidelę Juozo Kreivėno hektografuotai išleistą knygelę "Lietuvių liaudies dainos", surinko tremtyje Izidorius Vasiliūnas, išlcista privačiam naudojimui (gaila, kad tik taip!) Memmingene 1949 m. Nedidelė 36 psl. knygelė duoda 31 gryną liaudies melodiją, pilnus tekstus, kiek tik dainuotojai prisiminė, kiekvienai dainai paduota ir metrika. Kukli, bet labai vertinga knygelė, daugiau tokių! Daleiskime, jeigu chorvedžiui J. Kačinskui Brooklyne pagautų už širdies viena kita Vasiliūno (ar kieno kito) taip paskelbta žmonių daina, tai ar jis negalėtų pora vakarų pasėdėti prie pianino ir subalsuoti jas savo chorui?

Baigdamas noriu pastebėti, kad galima ir reikalinga suderinti muzikų polinkius ir tautosakininkų reikalavimus mūsų dainų atžvilgiu. Tautos dainos nėra tik žaliava muzikų eksperimentams ir niekas daugiau. Pirmiausia jos yra vertybė pati savyje, tad jos neturi būti žalojamos. Daugelis muzikų šitą ir supranta, bet ne visi. Be to, reikia ir trupučio paprasčiausio bendradarbiavimo. Sakysime, kodėl K. V. Banaitis ar jo knygos leidėjas negalėjo atsiųsti man patikrinimui tos angliškos įžangos rankraštį ar korektūras? Būčiau ten įsibrovusias gausias ir visiems nemalonias klaidas pataisęs už paprasčiausią ačiū. Tada nebūtų man reikėję ir tos recenzijos rašyti, kuri kaikam nepatiko.

Kitas dalykas. Argi taip jau sunku būtų kiekvienam muzikui, kuris tik moka melodijas užrašyti, pasidairyti savo gyvenamoj vietoj, surasti nors po 20 retų ir įdomių dainų senųjų tautiečių tarpe ir jas tinkamai užrašyti (su tekstu ir metrika!) Tepadaro taip kokia 20 asmenų, ir tai jau bus atliktas nemažas darbas, kuriuo labai apsidžiaugtų Lituanistikos Institutas Chicagoje. Tiesa, šiandie niekas po penkinę už dainos užrašymą nesumokės (o vertėtų, jei tik būtų iš kur paimti mokamųjų!), bet visdėlto tai galima padaryti iš moralinės ir tautinės pareigos, o kartu pajusti ir pasitenkinimą, kad padarytas naudingas darbas.

E. and J.
MOTOR SALES
Come in and convince yourself that you will not find better automobiles at lower prices.
Here are a few listings:
1951 PLYMOUTH — $1400
2 Door, Heater, very clean and good tires!
1951 KAIZER — $1545
Heater, Custom De Luxe
1947 HUDSON — $445
E. J. MOTOR SALES
EDMUND JANICKI and JOSEPH KIJAK, Owners
2929 W. LAWRENCE AVE.
Tel. JUniper 8-8071
Open daily 9:30 A.M. to 9:30 P.M.
Open Sundays 10 A. M. to 4 P. M.

Dėmesio, Savininkai!
NORWOOD TUCKPOINTERS
Tuckpointing — plytų pataisymai
Kaminai perstatomi ir pataisomi
Garais išvaloma ir dažiovinama
Langai apkamšomi — dailydystė
Rezidenčiniai ir komercaliniai darbai
Visi darbai garantuoti — pilnai apdrausta. ENglewood 4-4378

DĖMESIO, SAVININKAI!
CEMENTO DARBAS
VISOKIŲ RŪŠIŲ
Cementiniai kvadratiniai gabalai, pamatai, namų pakėlimas, garažai, šaligatviai, rūsiai ir plytų darbas. — Nemokami apskaičiavimai.
PETER AMERIO
RADCLIFFE 3-6017

DĖmesio nuosavybių savininkai! Dėl visų jūsų apšildymo reikalų kreipkites į KEATING HEATING. Kaminų vamzdžiai gazo šildimui. Švarus plienas, 25 pėdų, visas su "trap", $46.50. Taip pat gazo permainymas ir plinas metalo plokštelių patalpinimas. Dėl laisvo pasitarimo šaukite
CApitol 7-1071 1640 N. Kildare

Dėmesio atostogaujantiems! Padarykite užsisakymus dabar, atdara iki lapkričio 15 d.
WOLF RIDGE COTTAGES
ant garsios Wolf upės ir Patridge ežero. „Housekeeping" nameliai pilnai įrengti. Įskaitant laivelius $30 iki $50 per savaitę. Žuvys: Northerns, Walleyes, Bass, Catfish. Perch.
Fremont, Wis., Ph. 3162

Dėmesio, biznieriai ir pirkėjai
Imperial Parking Service skelbia saugų auto pastatymo patarnavimą. Mes pastatom jūsų auto, jūs galite eiti pasipirkti, į teatrą ar konvenciją. Praneškite ir mes paduosime jūsų auto jums. Visi vyrai uniformuoti. Pilnas aptarnavimo darbas $1.00 per dieną. Madison ir Wabash Ave. 1237 S. State St. WAbash 2-1843.

A New DRIVEWAY
• BREEZEWAY
• ŠALIGATVIAI
• GARAŽŲ GRINDYS
DĖMESIO SAVININKAI!
40c — 50c Kvadratinę Pėdą
"D U N - R I T E" Cement Contractor
Geros rūšies darbas atliekamas tuoj pat
28 Metai Patyrimo
Šaukite DOWNERS GROVE 1358-R-X
Nemokami apskaičiavimai kasdien ir sekmad.

PATERA'S CZECH VILLAGE
DABAR TURI NAUJĄ VEDĖJĄ
Siūlo:
• Antieną, — Vištieną gurbe
• Kiaulienos kukulius
• Rūgščius kopūstus ir žuvis
Šaukite: BIshop 7-9775
3225 W. CERMAK ROAD
Bukovsky, savininkas. Išnuomavimui salės

BLANEY PARK RESORT
BLANEY PARK, MICH.
67 mylios į vak. nuo St. Ignace 33,000 akrų šiek tiek skirtingo. Viešbučiai, vasarnamiai, pernakvojimui nameliai, deluxe motorcourt, sau šeimininkauti nameliai. Įžymiausia valgių vieta Upper Mich. Appetizer stalas vidunakčio užkandžiai, bažnyčia, golfo rungtynėms aikštės, aerodromas, cocktail lounge, ežerai, plaukiojimui baseinas, vaikams žaisti aikštės, arkliai, teatras ir t.t, šioje vasarvietėje. Matysite briedžius kasdien. Palengvinimas nuo šienligės. Sezonas nuo geg. 1 iki gruod. 1.
HAROLD STECKER, RES. MGR.
(Tai dar viena iš Joe Bachuno vasarviečių).

PINE MANOR REST HOME
Poilsio namai senyviems ir sveikstantiems arba gydytojo pacijantams. Geriausias maistas ir priežiūra. Namų atmosfera. Savaitinės ir mėnesinės kainos.
PINE MANOR REST HOME
Rt. 1, Box 158, Mundelein, Ill.
½ mylios į rytus nuo Half Day, Ill. Route 22 arba tel.: Libertyville 2-4212.

Dėmesio, Atostogaujantiems!
Lake Crest Resort Hotel, Paw Paw Lake. Atdara iki spalių 15. Kambariai su šaltu ir karštu vandeniu, privatus pležas, su laiveliais ir valtėmis. Autobusas sustoja. Mokestis $3.00 į dieną ar $20.00 per savaitę.
Route 1, Coloma, Michigan
Telephone Coloma 9788

DĖMESIO, atostogininkai! Rezervuokite vietą dabar! Old Village Resort — housekeeping "cottages"; gražus Towline ežeras; gazas, elektra, šaldytuvas; bėgantis vanduo; kainos nuo $25 iki $45 sav. Rašykite: Star Rt. 2, Rhinelander, Wis. Šaukite: 981-W-3, Marvin Hess, savininkas.

STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAMS PRISTATOME VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. HALSTED ST.
Tel. Victory 2-1272
APKAINAVIMĄ IR PREKIŲ PRISTATYMĄ TEIKIAME NEMOKAMAI
RAŠTINĖ ATIDARYTA kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. vakaro

TADO BALČIŪNO
PRECIZIŠKAS LAIKRODŽIŲ TAISYMAS
2156 W. 23rd St.; YA. 7-0841
Laikrodžiai elektroniškai patikrinami ir atnaujinami. Atstovybės visose Čikagos lietuvių kolonijose. Darbo val.: 5-8 val. vak. Šeštačieniais nuo 10-8 val. vakaro.

Platinkite "Draugą"

NELAUKITE, NES—
Rytoj Jau Gali Būti Pervėlu!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Borad of Underwriters"
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 1043
Telefonas CEntral 6-5208
GENERALINIAI AGENTAI šių Kompanijų:
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY
LUMBERMAN'S INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
COLUMBIA INSURANCE COMPANY

Kiekvieno trečiad. ir šeštad. vakarą
Didžiausia Paroda Amerikoje Už Dolerį
STOCK CAR RACES
(Automobilių Lenktynės)
SOLDIER FIELD
8 šiurpingi įvykiai — Susijaudinsite kiekviename apibėgime. Prisirengimui išbandymai 6:30 - Pirmos lenktynės 8:30 val. vakare. Bendras įėjimas $1.00 (su taksais). Vaikams 25c (su taksais).
CHICAGO AUTO RACING ASS'N.
HArrison 7-8677

SOTUS ALKANAM PADĖKI
AID OVERSEAS, Inc., 3123 S. Halsted St., Chicago 8, tel. DA 6-3859
Bendrovė siunčia maisto siuntinius į Vokietiją ir kitus kraštus, išskyrus SSRS. Pristatymas trunka apie 17 d., nes siuntiniai siunčiami iš Europos sandėlių. Pilnas draudimas. Reikal. pilno siunt. sąrašo.
Siuntinys Nr. 3 — $6.20
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. kiaulienos mėsos
Siuntinys Nr. 12 — $6.40
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
1 sv. degintos kavos
1 sv kakavos
1 sv. šokolado
2 sv. cukraus
Siuntinys Nr. 19 — $9.95
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. degintos kavos
2 sv. kakavos
1 sv. šokolado
4½ sv cukraus
2 gabalai tualetinio muilo
Siuntinys Nr. 6-7
10 sv. cukraus $2.60
10 sv. b. kviet. miltų $2.50
9 sv. gryn. kiaul. taukų $5.25

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
REKORDAS...
* Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
* Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas, ir krizes, ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutaupytą dolerį.
* Augštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo.
* Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
Nelaikykite — pradėkite taupyti šiandien!
ĮSTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.
SAVINGS INSURED UP TO $10,000
MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. VIrginia 7-7747

1952
NAUJI PLYMOUTH'AI
Pristatomi už $1,683.00
Su visais taksais

Važiuokite 1952 m.
CHRYSLER'IU su 180
arklių jėgos motoru
100 NAUDOTŲ AUTOMOBILIŲ, KAIP NAUJŲ UŽ ŽEMAS KAINAS
Lengvos išmokėjimo sąlygos. Teisingas nemokamas patarnavimas leidimams ir apdraudai.
Balzekas Motor Sales, Inc.
4030 ARCHER AVE., CHICAGO 32, ILL. Telef. VIrginia 7-1515

LINKSMIAU

Kodėl liko senbernis?

Prancūzų užeinio reikalų ministeris Robertas Schuman liko nevedęs. Paryžiuje tuo klausimu yra daug anekdotų, bet pats Shumanas neseniai davė tokius savo paaiškinimus:

— Kai buvau jaunas, nutariau nevesti, kol nerasiu idealios žmonos. Pagaliau — suradau, bet dėja ir ji buvo padariusi pažadą tekėti tik už idealaus vyro.

Silpnas argumentas

Vienas atstovas užmiršo savo kalbos rankraštį suole. Salės tvarkytojas jį atrado ir besklaidydamas pamatė šias pastabas paraštėse: ilgesnė pauza, ištarti su užsidegimu, grasyti kumštimis, prasmingai pakelti akis augštyn.

Vienoje gi vietoje raudonu pieštuku įrašyta:

— Argumentas labai silpnas. Garsiai šaukti ir kiekvieną žodį tariant trenkti kumštimi į stalą.

Ir jis žino

— Tai ką, ir vėl turi namo grįžti girtas?

— Visai neturiu, o grįžtu savo noru.

— Visai neturi saiko su tuo gėrimu. Net ir gyvuliai žino, kada jiems gana...

— Tai kas kita. Ir aš kai geriu vandenį, žinau kada sustoti.

Jauna žmona

— Atleiski brangoji, bet mėsa šiandieną tai turi tokį skonį kaip puspadis.

— Ir kokius dalykus tu turėjai valgyti savo kavalieriavimo metu?!

Sovietiškai...

Leipcigo mūgėjo laike koncerto vienas sovietų karininkas klausinėja:

— Ar tai buvo Čaikovskio kūrinys?

— Ne, Beethoveno.

— Nežinau tokio kompozitoriaus. Iš kur jis kilęs?

— Iš Bonnos.

— Iš Bonnos? Negirdėtas dalykas. Viskas, kas iš Bonnos (Vakarų Vokietijos sostinės) turi būti uždrausta!

Kas čia juokingo?

Sovietų generalinis konsulas Zueriche vienoj kavinėj beskaitydamas laikraštį prapliupo juokais. Atėjusiam kelneriui jis ėmė kalbėti:

— Ar skaitėte tai? Berne manoma įkurti jūrų ministerija. Jūrų ministerija Berne, kai Šveicarijoje jokios jūros nėra... Cha, cha, cha.

— Kas čia juokingo? — pertraukė jį kelneris. Juk jūs net ir Maskvoje turite Teisingumo Ministeriją...

Pasiteisino

— Klausyk, Julyte tai jau perdaug: tu visiems pasakoji, kad aš tiek sena, jog galėčiau būti tavo motina.

— Ne, brangioji, aš to nesakiau. Nieko panašaus. Aš tik kalbėjau, kad galėčiau būti tavo duktė.

Idealios atostogos

Vienas amerikiečių laikraštis įsidėjo neva skelbimą iš Bulgarijos, kur rašoma: "Važiuokite į Bulgariją. Tereikia tik įvažiavimo vizos, grįžimui viza nereikalinga. Nemokamos iškylos po kraštą policijos automobily. Vyriausybė jums rezervuoja viešbučius su geriausiomis kameromis viduri Europoje. Dieną naktį pramogos: areštai, žmonių medžioklės, šnipų bylos. Tikrovė pralenkia bet kokius laukimus."

Pagelbėjo

Prancūzai rengėsi įvesti moterų karinę tarnybą. Paskelbus apie tai — savanorių labai mažai teatsirado. Tačiau reikalai pagerėjo, kai buvo paskelbta jų uniforma: jų kostiumai bus pasiųti paga! ūgį, bliuskutė šilkinė, kremavos spalvos, augšta biretė, kojinės tik nylon ir batukai, jei norės, augštom kurkom.

THE NECCHI SEWING MACHINE
● Ado ● Taiso ● Siuvinėja ● Paprastas dygsniavimas ● Zig Zags ● Monogramai, ir t.t. be pritaisymų. Nemokami — 1 m. siuvimo pamokos ● Consoles ● Su staliuku ● Nešiojamos. Garantuotos amžinai.
ACME SALES AND SERVICE
1906 Chicago Road — Chicago Heights, Ill. Šaukite: SKyline 4-6922 arba 5-7424

Dėmesio Savininkai!
WILLIAM HAYDEN TUCK
POINTING ir PASTATŲ VALYMAS
Pramonės — Kaminai
Perstatomi — Pataisomi
Tuckpointing
Garantuoti ir Apdrausti
Nemokami apskaičiavimai
4252 Broadway, Gary, Ind.
Šaukite Gary 4-8273

OUR LADY ACADEMY
MANTENO, ILL.
Rezidencinė gimnazija mergaitėms. Komercinis ir muzikos skyrius. Mažos klasės — rinktiniai mokytojai. Užtvirtintas kolegijos paruošimas. Vedama Seselių, Servants of the Holy Heart of Mary. Dėl daugiau informacijų rašykite: Registrar, Box 9, Manteno, Ill. Šaukite: Manteno 2351.

DĖMESIO, NAMŲ SAVININKAI
MES ĮDEDAME
Septic Tanks, Dry Wells, Field Tile, Grease Traps. Visokių rūšių kanalizacijos įdėjimai.
BACON BROS.
15 PADDOCK STREET
Šaukite Crystal Lake 749-R arba 1372-R-1
Mes aptarnaujame visą McHenry County

CHULA VISTA
RESORT HOTEL and MOTEL
Pagal amerikietišką ir europietišką planą — Centre Dells Vacationland, Main Lodge, Cocktail Lounge, puiki golfo aikštis, plaukiojimui baseinas. Amerikietiško plano kainos $38.00 už asmenį.
WISCONSIN DELLS, WIS.

4 pėdų ilgumo, 18 col. storumo, rūkyta
Cherry Brand Kilbasa
bus duodama kaip dovana prie tiketų
DRAUGO
METINIAM IŠVAŽIAVIME
Rugsėjo 1 d., 1952 m.
(Labor Day)
VYTAUTO PARKE

PERKRAUSTAU BALDUS
VIETOJE IR IŠ TOLIMESNIŲ DISTANCIJŲ
TURIS ILGĄ PATYRIMĄ
JUOZAS NAUJOKAITIS
6819 So. Rockwell Street
CHICAGO 29, ILL.
Tel. WAlbrook 5-9209

The RURALITE
Viena Mylia į Pietus nuo Antioch, Ill.
Dining Room and Cocktail Lounge
MŪSŲ SPECIALYBĖ
Sunday Dinners
ŽUVIS ir JŪROS MAISTAS
Mes aptarnaujame pobuvius, vestuves ir bankietus.
Aprūpiname 125 iki 150 asmenų.
Atdara 7 dienas į savaitę 12 v. v. iki 12 v. r.
Tel. Antioch 733

Dėmesio mergaitės ir moterys!
AUGUST FUR SPECIAL
Pirmos klasės rūšies kailiniai, žakietai — apsiaustėliai ir šalikai $65.00 ir virš. Leiskite mums perdirbti jūsų seną kailinį paltą į 1953 madą tik už $45.00 į žakietą arba apsiaustėlį.
Gražus pasirinkimas visokių kailinių paltų. Vartokite mūsų "Lay-A-Way" planą.
AMERICAN FUR SHOP
Įkurta virš 25 m.
2406-08 SO. KEDZIE AVE.
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais atdara iki 9 val. vak.

SOPHIE BARCUS
Iš WGES stoties — Banga 1390
PIRMAD. iki PENKTAD.
8:45 iki 9:30 val. ryte
ŠEŠTAD. 8:30 iki 9:30 val. ryte
LIETUVIŠKOS VAKARUŠKOS
iš tos pat stoties PIRMADIENIO vakare nuo 7 iki 8 val.
RADIO PROGRAMA
7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Ill. HEmlock 4-2413

PARDUODAME ANGLIS IR PEČIAMS ALIEJŲ
PERKRAUSTOME BALDUS
Patarnaujame gerai ir pigiai
STASYS FABIJONAS
2146 SO. HOYNE AVE.
Tel. VIrginia 7-7097

G. LeRoy Lehr
Nauja, moderni "air-conditioned" laidotuvių koplyčia. Pilnas laidotuvių aptarnavimas.
Modernios patalpos
LEHR FUNERAL HOME
6040 So. Pulaski Rd.
POrtsmouth 7-7676

VISKO UŽTEKTINAI — TUOJAUS PRISTATOM!
Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.
Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą
Mes Pagaminame Baldus ir Pagal Jūsų Užsakymą.
ROOSEVELT FURNITURE COMPANY, INC.
Lietuvių Krautuvė
2310 W. ROOSEVELT RD., Tel. SE 3-4711
Atidara Pirm dienio ir Ketvirtadienio vakarais iki 9:30
Uždaryta sekmadieniais

Dėmesio savininkai! Šaukite mus dėl nemokamų apskaičiavimų V. Macile. Metalinių plokščių kontraktorius (sheet metal) Rynų, nubėgimų, bendrų plokščių metalų. Prieinama. Unijos krautuvė. Mes važiuojame bent kur.
LIncoln 9-0055

Kodėl nepraleisti likusią vasarą ir rudenį pas
THE SMUTNEY'S,
SMUTNEY'S LAKESIDE
VASARVIETĖJE ir PARKE
NEW AUBURN, WISCONSIN
Šaukite: NA 55-R-989

BEVERLY SHORES POILSIO NAMAI
Pilnai užtikrintas ir patvirtintas
Įsteigtas gražioj Beverly Shores, Ind. ant Broadway, 1 blokas nuo South Shore Electric. Tiktai 1 val., 15 min. nuo Chicagos miesto. Valandinis patarnavimas
● Poilsio namai su viešbučio vartojimu dėl sergančių, sveikstančių arba Daktaro pacijantams.
● Valgiai atsargiai planuojami.
● Registruota gailestinga seselė budi 24 val. kasdiena.
● Planuotas pasilinksminimas, televizija, radija, "shuffle board".
● Gražios apylinkės.
● Pusiau privatiški ir privatiški kamb.
Rašykite, šaukite arba atsilankykite į
BEVERLY SHORES REST HOME
pirmiau buvusį Beverly Shores viešbučiu
Beverly Shores, Michigan City, Ind.
Michigan City 9-9223

CONRAD'AS — Fotografas
(Lietuvis)
Moderniškai įrengta vieta įvairiom nuotraukom. Specialybė — vestuvės. Jaunavedžiams duodama puiki ir brangi dovana Sąžiningas ir gražiai atliktas darbas.
414 W. 63rd St.
Tel. ENg. 4-5883 ar ENg. 4-5840.

DĖMESIO SAVININKAI!
Leiskite mums tvarkyti jūsų gazo leidimus dėl instalacijos arba pakeitimo.
CUBA ELECTRIC SHOP
Barrington 392
Dėl pilno alicjaus krosnių šaldytuvų ir elektros patarnavimo kreipkitės pas
TV SALES and SERVICE
209 North Hough Street
Barrington

VESTUVINĖS NUOTRAUKOS
Aukštos Rūšies Fotografijos
MŪSŲ SPECIALYBĖ
Precin PhotoStudio, Inc.
EDVARDAS J. ULIS, Sav.
4068 Archer Avenue
Telefonas VIrginia 7-2481

NUO UŽSISENĖJUSIŲ
Skaudančių Žaizdų
IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ!
Tie, kurie kenčia nuo SENŲ ATVIRŲ ir SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai sėdėti ir naktimis miegoti, nes jų užsisenėjusios žaizdos niežti ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudančių žaizdų, uždėkite LEGULO Ointment. Jo gydomos ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite jį taipgi nuo skaudžių nudegimų. Jis taipgi pašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina peršėjimą ligos vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarppirščių. Jis yra tinkamas vartoti nuo džiūstančios ir suskilusios odos. Jis yra gera gyduolė nuo visų išviršinių odos ligų. LEGULO Ointment suteiks jum pagalbą nuo nuvargusių, peršėtamų ir niežinčių kojų. Legulo Ointment yra parduodamas po 75c, $1.25 ir $3.50. Pirkite vaistinėse Chicago ir apylinkėse ir Milwaukee, arba atsiųskite money orderį į —
LEGULO, Department D
5618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.
MUlberry 5-3694

SUDĖTI IŠTEKLIAI SUVIRŠ $100.000.000.00
KVIEČIAME JUS BENDRAUTI PAS DROVERS BANKS
● Taupymo Sąskaitos
● Real Estate Paskolos
● Trust Patarnavimas
● Čekių Sąskaitos
● Prekybinės Paskolos
● Safe Deposit Dėžės
● Installment Paskolos
Patikima Bankininkystė Nuo 1882 m.
JŪSŲ PASITEIRAVIMAS GAUS GREITOS PRIEŽIŪROS
MES KALBAME LIETUVIŠKAI
THE DROVERS BANK
47th Street ir Ashland Avenue - Chicago
Tel.: YArds 7-7000
Narial, Federal Deposit Insurance Corporation

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON
— savininko —
St. Casimir Monument Company
3914 West 111th Street
Vienas Blokas nuo Kapinių
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Mieste
Telef. CEdarcrest 3-6335

PROGRESS FURNITURE CO.
Chicagos Lietuvių Bendrovės Krautuvė
Teikia mažiausias kainas šiame mieste ant visokių namam reikmenų, nes suglaudę 2-jų krautuvių prekybą Į VIENĄ
SU VIENOS KRAUTUVĖS OPERAVIMO IŠLAIDOM DARO DVIEJŲ KRAUTUVIŲ PREKYBĄ
už daug daug mažesnes kainas
Daugiau kapitalo, daugiau prekių, mažiau rendų, mažiau algų, taksų, šviesos ir kitų išlaidų.
FAKTAS KALBA PATS UŽ SAVE
Chicagos ir apylinkių lietuviai darykite sau ir šiai įstaigai gero suprasdami, kad nėra ir negali būti kitos Lietuvių baldų krautuvės Chicagoje, kuri galėtų sumušti „Progress" kainas. Dėl kiekvieno namam reikmenų pirkimo, visuomet kreipkitės į šią įstaigą.
4181-83 Archer Ave. PROGRESS FURNITURE CO. LAfayette 3-3171
Lengvi išsimokėjimai pritaikomi visiems.

John F. Eudeikis
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741-2 ir BIshop 7-9481
4330-34 South California Avenue
Telefonas BIshop 7-9719
AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ

ANTHONY B. PETKUS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
6812 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL.
1410 S. 50th AVE. CICERO, ILL.
GRovehill 6-0142
HEmlock 4-2644
TOwnhall 3-2109

LIŪDĖSIO VALANDOJ Šaukite
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS
Ambulansų patarnavimas yra teikiamas dieną ir naktį. Reikale šaukite mus.
Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojaus patarnaujam.
STEPONAS C. LACHAWICZ
2314 West 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
10756 S. MICHIGAN AVE. PUllman 5-1270
PETRAS P. GURSKIS
659 West 18th STREET Tel. SEeley 3-5711
ALFREDAS VASAITIS-VANCE
1446 South 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET 710 W. 18th STREET
Telephone YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139
JULIUS LIULEVIČIUS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
LEONARDAS A. EŽERSKIS
1646 WEST 46th STREET Tel. YArds 7-0781

TAUPYKITE SAUGIAI IR PELNINGAI!!
Mes kviečiame lietuvius pasidėti savo taupomus pinigus į Chicago Savings and Loan Association, kuri yra proporcionaliai viena iš smarkiausiai augančių taupymo įstaigų visoj Chicagoj. Pas mus kiekvieno taupomi pinigai yra pilnai apdrausti iki $10,000.00 by an Agency of the United States Government.
Chicago Savings suviršo 28 metai kaip saugiai ir pelningai teikia visiems teisingą ir mandagų patarnavimą. Ji iš anksto neprižada, bet visada išmoka aukštą dividendą.
MŪSŲ TURTAS SIEKIA ARTI DESIMTIES MILIJONŲ DOLERIŲ ($10,000,000.00)
CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
6234 South Western Ave. Chicago Phone GRovehill 6-7575
JOHN PAKEL, President
LIETUVIŠKA ĮSTAIGA
Valandos: Pirmadieniais nuo 12 iki 8 val. vakaro. Antradieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 4 po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 ki 8 vakaro. Trečiadieniais uždaryta visą dieną. Šeštadieniais nuo 9 ryto iki 2 po pietų.

Moterų GYVENIMAS

No. 29

Kaipgi gražiai, nors ir taip liūdnai, rūpestis atveria žmogaus krūtinę; bet jis reikalingas, kaip naktis su savo liūdnąja tamsa, kad Amžinybės Žvaigždė sužybėtų iš tolių.

"Giedrai" dvidešimt penki metai

ELENA MASAITIENĖ, Cicero

Įsismaginusios mūsų amžiaus dienos nepaliko laiko prie šulinio rymoti ar iš auksinių saulėlydžio varsų svajones pinti, tačiau nuostabu — laiko greitume be galo ištyso metai.

Tik 25-keri metai kaip Studentų Ateitininkų Draugovės kelios dešimtys mergaičių pasirinko savišką ir konkretų būdą "Viską atnaujinti Kristuje!" Per tą laiką jau sudilo puošnūs Vytauto Didžiojo jubilėjiniai metraščiai ir kuklūs tremties barakuose spausdinti kalendoriai.

Mūsų tautos saulėti metai ir kruvini Kalvarijos keliai savo įvykių gausumu atsispindi ir "Giedros" gyvenime, ištęsdami šiuos 25 metus tarytum tremtinio Tėvynės ilgesį ir Sibiro dienų ugninę kančią. Taigi, žvelgus į praeitį, nesunku rasti "Giedros" gyvenime šviesesnę pasisekimo giją ar gilaus liūdesio aidą, todėl 25-kerių metų jubilėjus yra verta proga atgaivinti širdį prabėgusių dienų prisiminimais.

Didelė ir graži buvo Ateitininkų šeima laisvojoj mūsų Tėvynėj. Korporacijų, klubų, draugovių buvo visas darželis. Jų tarpe pilnu ir gražiu žiedu žydėjo ir Ateitininkių Korporacija "Giedra".

"Giedra", suformuota ir globojama tauriųjų asmenybių, jos garbės narių, a. a. prof. Stasio Šalkauskio ir Marijos Pečkauskaitės — Šatrijos Raganos, nuo pat savo įsikūrimo pradžios (1927 m.) atsistojo ant tvirto katalikiškai moralinio pagrindo ir savo ryžtingu darbu bei aukos meile laimėjo visų geros valios žmonių meilę ir simpatijas. Vykdydama savąjį šūkį "Į kalnus, į viršūnes", stengėsi kopti į dvasines augštumas ir krikščioniškos meilės, tolerancijos ir pasiaukojimo pavėsy bandė ugdyti savy ir kituose kilniai ir plačiai suprastąjį, St. Šalkauskio paskelbtąjį, moteriškumą, kurį Marija Pečkauskaitė vadino "amžinuoju moteriškumu".

"Giedros" kelias, kaip ir visų at-kų, nebuvo tada lengvas, nes valdžios ir kultūros vairuotojai tada toli gražu nebuvo sužavėti nė at-kų veikla, nė jų idealais. Taigi ir uniforminė ateitininkų kepuraitė tuomet daug kam gadindavo nervus... Bet "Giedra" nesvyruodama, drąsi ir nieko nepaisanti kopė į pasirinkto idealo augštumas ir su nuostabia drąsa mėgo dėvėti savo spalvas, nors kartais kaikurioms giedrininkėms buvo ir labai "karšta" pamačius savo globėją šaligatvy ar šiaip kur nors sutikus. Nekartą ji turėjo staiga slėpti savo uniforminę kepurę portfely ar po pažasčia (Birutė Čepaitė, Eugenija Jurkūnaitė-Breimerienė ir kt.). Tai buvo savotiškai gražūs, ryžtingi ir pilni entuziazmo laikai!

Gerokas skaičius giedrininkių dirbo tada valdiškose įstaigose, ministerijose, bankuose, kurių "viršunės" dažniausiai buvo neigiamai nusistačiusios prieš ateitininkus. Tačiau giedrininkės mokėjo savo geru darbu ir taktu ne tik išsilaikyti, bet net ir paaugštinimus gauti. Daugeliui giedrininkių tai buvo puikūs bandymo laikai!

Kitos vėl giedrininkės buvo ištekėjusios už augšto rango karininkų, šiaip žymių valdininkų, atsakingų pareigūnų. Ir stebėtis ir didžiuotis tenka jų tada parodyta drąsa, ištverme, sumanumu. Jos niekad ir niekur nė šešėliu nepritemdė "Giedros" spinduliuojančios saulės!..

Niekad nepamiršiu, kokios padrąsinančios ugnies liejo tada į širdis vyresniųjų giedrininkių drąsus ir ryžtingas elgesys. Kolesinskaitė—Babickienė, kurios vyras, berods, buvo Karo Mokyklos viršininkas, pasikvietė giedrininkes į savo namus, vaišino, drąsino, mokė. Susirinkom ir išsiskirstėm mažyčiais būreliais, kad nekiltų itarimo... O tokių atsitikimų buvo juk ne vienas!

"Giedra" sugebėjo būti spindinti, giedra ir nuoširdžiai veikli ne tik at-kų tarpe, bet ir visame Kauno universiteto studentų organizacijų skruzdėlyne vilko vertingą kultūrinio darbo gabalą. "Giedra" sugebėjo palaikyti su visais korporacijų vienetais draugiškus ir šiltus santykius. Dažnai priešingos ideologijos korporacijos mielai kviesdavosi giedrininkes į savo pobūvius, šventes ir pn. Giedrininkės buvo populiarios ir mėgiamos visų.

Studentų atstovybėj moterų atstovė visada būdavo išrenkama giedrininkė, nes rūpintis užsienio svečiais, juos priimti ir globoti buvo beveik išimtinai "Giedros" privilegija.

Šalia universiteto organizacijų Lietuvoje gražiai veikė Katalikių Moterų Draugija ir Pavasarininkių Sąjunga, kurių judintojos, švietėjos, paskaitininkės buvo giedrininkės. Ypač Pavasarininkių organizavime ir jų veikime "Giedra" įdėjo daug širdies ir daug rūpesčio. Pirmosios pavasarininkių mergaičių veikimo judintojos, veikėjos ir pirmoji jų centro valdybos pirmininkė buvo giedrininkės. Trumpai tariant, būtų beveik galima pasakyti, kad pavasarininkių tarpe veikimo monopolį turėjo "Giedra", o Katalikių Moterų Draugijoj — "Birutė" (kartu su "Giedra" įsisteigusi Mergaičių At-kių Visuomeninininkių Draugovė).

Universitete "Giedra" buvo pajėgiausias ir gausiausias at-kių mergaičių vienetas. Pradžioje turėjusi keliasdešimt narių, kasmet vis papildydavo savo eiles nemažiau 20-40 naujų kandidačių. Taigi, laikui riedant, susidarė didelė "Giedros" šeima. Baigusios universitetą ar šiaip nutraukusios studijas pereidavo į "Giedros" vyresniąsias, kurių susidarė apie 300.

Nuo 1940 m., raudonajam marui užplūdus Lietuvą, kartu su visais at-kais buvo nuskintas ir puikusis "Giedros" žiedas, kurs tremties ilgesy vysta ir dūsta vis nuo skaudaus laukimo grįžti vėl į savo Tėviškės laukus ir žydėti Dievo garbei ir žmonių gerovei.

Nenormalus, sulūžęs mūsų gyvenimas daug mažyčių, šviesių ir mielų "Giedros" šeimos smulkmenų jau suspėjo užkloti storu praeities dulkių sluogsniu. Tad šie keli mažyčiai praeities trupinėliai tepadeda kiekvienai giedrininkei individualiai įžvelgti "Giedros" rūmo mozaikoj ir savos širdies, savo darbo ir ryžto dalį ir pajusti bent trumpai, kokia žydinti, puiki ir miela buvo mūsų "Giedra".

"Giedros" šeima Kaune 1935 m.

"GIEDROS" SANTVARKA

Studenčių Ateitininkių "Giedros" korporacija buvo viena iš populiariausių studenčių korporacijų Vyt. Didž. Universitete Kaune. Ji buvo subūrusi bene didžiausią studenčių skaičių iš įvairiausių fakultetų.

"Giedros" korporacija, būdama Studentų Ateitininkų Sąjungos narys ir siekdama tų pačių visiems ateitininkams bendrų tikslų, savo specialiu tikslu buvo pasirinkusi siekti paties augščiausio šventumo, tobulumo. Tą išreiškė savo šūkiu "Į kalnus, į viršūnes!"

"Giedros" korporacijos bendrasis veikimas reiškėsi kas mėnesį daromais korporacijos susirinkimais, kuriuose būdavo tikrai rimtų paskaitų, referatų ir kitų aktualių klausimų sprendimas; taip pat bendromis korporacijos arbatėlėmis, Užgavėnių "blynų balium" ir korporacijos šventėmis. Sekmingesniam savo tikslų siekimui "Giedros" korporacija buvo pasiskirsčiusi į penkis būrelius:

1) Šeimotyros būrelis buvo, turbūt, gausingiausias savo narių skaičiumi. Būrelis darydavo kas mėnesį susirinkimus, kuriuose nagrinėdavo įvairiausius šeimą liečiančius klausimus. Kviesdavo prelegentus žinomus specialistus atskiriems klausimams, pačios ruošdavo referatus ir paskaitėles, įvairias arbatėles ir kt.

2) Pritaikomojo meno būrelis taip pat buvo gana didelis ir veiklus. Taip pat kas mėnesį būdavo tikrai įdomūs susirinkimai, praktiški lankymai įvairių meno parodų, koncertų, operų, teatro.

3) Literačių grandinė "Trylika" savo tikrų narių skaičių buvo apribojusi tik iki 13, kitos galėdavo būti tiktai kandidatėmis, iki baigusios universitetą būdavo pakeltos į Vyresniąsias Giedrininkes. Narės rašydavo, ruošdavo šventes, darydavo įvairius dailiosios literatūros kūrinių vertimus. Išleisti suspėta tiktai Handel-Mazzetti romano vertimas "Broliukas ir Sesutė". Buvo išvertusi visą eilę tikrai gerų knygų, bet jau nebespėjo išleisti.

4) Pedagogių būrelis nagrinėdavo ypatingai su pedagogika susijusius klausimus, lankydavo vaikų darželius, mokyklas, vesdavo praktikos pamokas, rašydavo tuo klausimu įvairius straipsnius į laikraščius ir žurnalus.

5) Eucharistininkių būrelio narės praktikuodavo kasdieninę Šv. Komuniją, lankydavo ligonius, kalinius, rūpindavosi į vargą patekusiais žmonėmis, ypatingai našlaičiais vaikais. Savo mėnesiniuose susirinkimuose nagrinėdavo įvairiausius kelius, kaip artimiausiai gyventi su Dievu.

"Giedros" korp. garbės nariai buvo: garbingos atminties rašytoja pedagogė **Marija Pečkauskaitė — Šatrijos Ragana** ir žymusis mokslininkas pedagogas prof. **Stasys Šalkauskis.** Korporacijos vėliavos kūmais buvo: **Ona Krikščiūnienė** (gyv. dabar Chicagoje) ir kun. dr. **P. Bielskus.**

"Giedra" susidėjo iš kandidačių, giedrininkių ir vyresniųjų giedrininkių. Kandidatėmis išbūti reikėjo ne mažiau pusę metų. Korporacijos metinėje šventėje ypatingai gražiomis ir nepamirštamomis iškilmėmis būdavo pakeliamos į tikrąsias narės. Pabaigusios universitetą, taip pat ypatingai gražiomis iškilmėmis būdavo keliamos į vyriausiąsias giedrininkes.

Korporacijos metinės šventės paprastai būdavo švenčiamos gegužės mėnesio 17 dienai artimiausiame sekmadienyje.

Chicagoje šiuo metu yra 20 vyresniųjų giedrininkių.

Giedros pirmininkės

"Giedos" korporacijai yra vadovavusios: Katriutė Marcinkaitė - Rusteikienė, Emilija Jakševičiūtė - Adiklienė, Emilija Masiliūnaitė - Paliokienė, Jonė Petrauskaitė - Meškauskienė, Aleksandra Kudirkaitė, Elena Balčiūnaitė - Masaitienė, Stasė Ramoškaitė - Paliulienė, Zofija Gogelytė, Eliza Šapkaitė - Babilienė, Ona Lukšytė-Kairelienė, Kazė Jokubauskaitė-Miškinienė, Aldona Šimkūtė ir Elena Valiūtė - Tumienė.

M. Pečkauskaitė — Šatrijos Ragana, Giedros garbės narys

PRAKTINĖ PEDAGOGIKA —

Kartok, nenusimink!

Vaikui sakoma ir sakoma, kad eidamas valgyti ar gulti nusimazgotų rankas ar nusipraustų, susišukuotų plaukus, neitų purvinas į švarius kambarius, susidėtų tvarkingai savo knygas, žaislus ir kt. Nė šimtasis nė kelintas šimtasis įspėjimų ir prašymų, rodos, neturi jokių rezultatų: tas pats diena iš dienos, metai iš metų. Motina nusimena ir pradeda manyti, kad jos vaikas kažkokia nelaiminga išimtis. Liaujasi skatinusi vaiką prie švaros ir tvarkingumo, nes mano, kad nebeverta nieko daryti.

Taip manyti yra klaidinga. Ar suaugusieji nebeprisimena, kad ir su jais buvo ta pati bėda, kuri vieną dieną nejučiomis išnyko? Čia užmirštama, kad tvarkingumo, švaros palaikymo ir kitos tvarkingo elgesio sąvokos yra ne vaiko, bet suaugusiųjų sąvokos — vaikas jas sąmoningai pasisavina tik artėdamas prie paauglio amžiaus. Ateis laikas, kada vaikas bus švarus ir tvarkingas. O kol tas laikas ateis, reikia pie tuos dalykus jam nuolat ir kantriai priminti... Tas tariamas vargas apsimokės — pamažu susiformuos geri papročiai, kultūringo žmogaus palydovai.

Niekada nemeluok

Vaikai iš prigimties yra teisingi — jei meluoja, tai iš suaugusiųjų išmoko. Vaikai sako, ką jaučia ir veikia taip, kaip jaučia.

Nesugadinti vaikai pasitiki suaugusiais ir jų žodžiuose bei veiksmuose nejieško dviprasmiškumo. Kada vaikas pajunta, jog jį apgavo tas, kuriuo labiausiai pasitikėjo, jis pergyvena savo mažame psichiniame pasaulyje didelį sukrėtimą. Beveik nebegalima atstatyti pirmykščio vaiko pasitikėjimo.

Tad sakyk vaikui tiesą arba tylėk. Jei negali nė pirmo nė antro padaryti, pasakyk jam, kad negali pasakyti. Tada vaiko pasitikėjimas nebus sugriautas ir tėvų autoritetas pasiliks tvirtas.

Keli pavyzdžiai

Vaikui pasakyta jį guldant vakare, kad tėvai niekur neišeis. Bet vos tik vaikas užmigo, tėvai išėjo. Vaikas tikriausiai atsibus ir tą apgavystę atsimins prie pirmos progos. Kai kitą kartą užsimegs toks pat pokalbis, vaikas nebetikės ir panaudos suktumą savo teisėms apginti.

Jei vaikas turi patirti kokį skausmą, tai apie tai jam reikia paprastai ir be perdėjimų pasakyti. Negalima vaikui sakyti pavyzdžiui, kad danties ištraukimas visai neskaudus. Vietoj tą dalyką nuslėpus, vaiką reikia padrąsinti jam suprantamais pavyzdžiais, papasakoti kas ir kaip bus daroma Visad geriau teisingai paaiškinti, negu apgaudinėti, nes apgaudinėjimas yra tikriausia priemonė išauklėti iškreiptą charakterį — didžiausią žmogaus nelaimę. Tiesus charakteris yra didžiausias ir neturtingo žmogaus turtas.

Šventės programa

Ateitininkių "Giedros" Korporacijos jubiliejinė šventė įvyksta rugpjūčio 31 dieną Chicagoje.

10 val. ryto pamaldos T. T. Jėzuitų koplyčioje, 5541 So. Paulina street.

3 val. popiet posėdis ir vaišės Bohemia Restaurant, 2151 West Cermak Road.

"Giedros" Korp! mirusieji

Visą savo amžių siekusi tobulybės, šventumo, kopusi į aukos ir meilės kalną su nuostabiu ryžtu ir patrauklumu, savo veikla ir raštais parodžiusi daugybei sielų didįjį moters pašaukimo kelią ir gyvenimo prasmę, **a. a. Marija Pečkauskaitė — Šatrijos Ragana,** "Giedros" garbės narė, pirmoji pasitraukė iš giedrininkių — mirė 1930 m. Židikų kapinės garbingai priėmė a. a. Marijos Pečkauskaitės palaikus.

Lietuvą užplūdus raudonajam siaubui, 1941 m. ilgokai pasirgęs ir savo jautria siela pergyvenęs pirmuosius bolševikiško kumščio grobimo darbus, mirė ir antrasis "Giedros" garbės narys, didysis ateitininkijos ideologijos formuotojas **a. a. profesorius Stasys Šalkauskis.** Kukliai, be triukšmo ir be didelės minių spūsties, šio šviesaus ateitininkijos vado, skaidraus katalikybės žiburio palaikai palydėti į Šiaulių kapines.

1932 m. mirė Kaune a. a. **Marija Dzenkauskaitė-Mantvydienė.** Gimnaziją baigė Alytuj. Studijavo Kauno univyersitete teologijos-filosofijos fakultete.

1938 m. plaučių džiova mirė **Stefa Tomsaitė — Staugaitienė.** Gimnaziją bāigė Alytuje. Ekonomijos mokslus studijavo Kaune. Ištekėjusi gyveno Klaipėdoje. Ją vokiečiams pasigrobus, su vyru ir dukrele persikėlė į Šiaulius, kur ir mirė.

1944 m. tragiškai mirė a. a. **Antanina Tverskaitė.** Jai pietaujant su savo prieteliais viename Wuerzburgo restorane, atsitiktinai ten buvęs vokiečių karys juosėsi savo diržą, iš kurio iškritęs pistoletas išsišovė ir labai pavojingai sužeidė a. a. Antaninos galvą. Tuojau padarytos operacijos Antanina neišlaikė. Mirusią patalpino ligoninės lavoninėn. Netrukus sekusio orinio puolimo bomba kaip tik pataikė į lavoninę ir visus ten buvusius lavonus palaidojo amžiams.

Antanina mokėsi ir studijavo Kaune, gilino studijas užsienyje.

1946 m. labai daug ir skaudžiai kentėjusi Wuerzburgo ligoninėje mirė visų giedrininkių labai mylima, buvusi "Giedros" pirmininkė, a. a. **Stasė Ramoškaitė-Paliulienė.**

Stasytė, baigusi Utenos gimnaziją, Kaune studijavo ekonomiją. Šalia sėkmingų studijų daug ir nuoširdžiai dirbo Moksleivių At-kų Centre. Vėliau pačioj "Giedros" korporacijoj visada buvo veikliųjų giedrininkių tarpe. "Giedroje" ir plačiam savo pažįstamų rately pasižymėjo švelniu moteriškumu, jautrumu, visad giedriu nusiteikimu, dideliu taktu ir kilnia tolerancija. 1943 m. dirbo Vilniaus Prekybos Mokykloj. Ištekėjo už tos mokyklos direktoriaus Aloyzo Paliulio. 1944 m. didžiosios tremties banga, per siaubingas Šilutės kalvarijas su vienu čemodanėliu rankose atbloškė ją su vyru į Vokietiją — Bambergą. 1945 m., tuoj po Vokietijos kapituliacijos, nenusakomam jos ir jos vyro džiaugsmui Dievas padovanojo jiems sūnų, kurį tačiau po keturių mėn vėl atsiėmė. Pas buvusius prietelius susiraminimo jieškoti Stasytė išvažiavo tada labai sunkiom susisiekimo sąlygom. Įvykusioje traukinio nelaimėje buvo beveik sutriuškinta jos koja. Ilgai ir skaudžiai kankinusis Wuerzburgo ligoninėje turėjo daug vilties pasveikti. Kada, rodos, jau viskas buvo nugalėta, jos širdis neišlaikė.

"Giedra" niekad nepamiršo ir nepamirš savo mirusiųjų. Savo 25-rių metų sukaktį švęsdama "Giedra" malda ir mintim jungiasi su savo žinomom ir nežinomom mirusiom, kurių dabar, greičiausia, jau daug daug didesnis skaičius. Tremty esančios giedrininkės gerai žinom, suprantam ir jaučiam, kokį nežmoniškai skaudų kančios ir nevilties kryžių dėl savęs ir savo vaikų turėjo ir turi iškęsti Tėvynėj likusi ar į Sibiro taigas ištremta giedrininkė.

Visos kančių agonijoj mirusios giedrininkės ir pavergtoj Tėvynėj bei Sibiro taigose nešamas giedrininkių skausmas teišprašo iš Augščiausiojo Tėvynei kančių galo ir lietuvei ištvermės bei ištikimybės savo idealams kruvinų kalvarijų kely. — **E. M.**

Kai tik mes pradedame skųstis savo likimu ir tuo, kad mūsų uždaviniai persunkūs, kad mūsų gyvenimo našta sunkiai pakeliama, — mes tuojau pasidarome netinkami savo uždaviniams įvykdyti, nes skundimasis padaro uždavinius dar sunkesnius, o mus pačius dar nepajėgesnius jiems vykdyti.

—Vysk. Fulton Sheen